

Over de Gewijde Schrift of het Woord des Heeren uit Ondervinding

OVER DE GEWIJDE SCHRIFT
OF HET
WOORD DES HEEREN
UIT ONDERVINDING

Eerste Nederlandsche Vertaling van de Posthume Schets

DE SCRIPTURA SACRA SEU VERBO DOMINI,
AB EXPERIENTIA [1762]

van Emanuel Swedenborg

Vertaling (1934) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Inhoud

1.	De Zin der letter des Woords, in welken de geestelijke zin is, uitgebeeld	7
2.	Dat het Woord innerlijk levend is	9
3.	Over het verschil in het algemeen tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche <i>3½.</i>	11 15
4.	Over het Woord, dat het heilig is ten aanzien van de lettergrepen en de halen	17
5.	Over den geestelijken zin des Woords en over den natuurlijke zin daarvan	19
6.	Over het Woord en over de natuurlijke theologie, dat deze niet is tenzij dat is, en vanuit dat	23
7.	Over den geestelijken zin des Woords	27
8.	Over het huwelijk van den Heer met de Kerk, zijnde het huwelijk van het goede en het ware in het Woord	33
9.	Dat zij die ten doel hebben pracht en eeren in de wereld en ook in den Hemel, voorts zij die ten doel hebben vermogendheid en gewin in de wereld, en zij die ten doel hebben de faam van ontwikkeling, niet iets van het echte ware in het Woord zien en vinden	35
10.	Dat de laatste zin des Woords, die de alleene zin der letter is, overeenstemt met den baard en de haren des hoofds in den mensch Engel	37
11.	Dat de wijsheid der Engelen der drie Hemelen is uit den Heer door het Woord, aan hetwelk de zin der letter daarvan dient tot schraag en grondslag	39
12.	Over de Verlichting door het Woord	41
13.	Hoeveel de middellijke openbaring, die geschiedt door het Woord, staat boven de onmiddellijke openbaring, die geschiedt door geesten	43
14.	Over het Woord in de Hemelen	45
15.	Over het verloren oude Woord	49

16. Over de natiën en de volken buiten de Kerk, bij wie het Woord niet is, en die vandaar niet iets weten aangaande den Heer en aangaande de Verlossing 51
Over de verbinding van den Hemel met den mensch der Kerk door den zin der letter des Woords. 55
17. Dat de ware dingen, die des geloofs worden geheeten, en de goede dingen, die der liefde worden geheeten, op onuitsprekelijke wijze worden vermeerderd in de inwendige zinnen, dus in de Hemelen 57
Over het Woord. 59
18. Over den geestelijken zin 61
Over het Woord. 62
Over het Woord. 63
Over het Woord. 64
Over het Woord. 65

I. De Zin der letter des Woords, in welken de geestelijke zin is, uitgebeeld

Het werd gegeven groote beurzen te zien, verschijnende zooals zakken, in welke zilver in veel voorraad was verborgen; en omdat deze open waren, werd doorvat alsof een ieder het daarin gelegde zilver er uit kon nemen, ja het er zelfs aan ontrooven; maar naast die zaten twee Engelen, en deze waren wachters; de plaats waar de zakken waren weggelegd, verscheen gelijk als een krib in een stal. In de naastgelegen kamer werden zedige maagden gezien, met een kuische echtgenoot; en nabij die kamer waren twee kleine kinderen, en gezegd werd dat met hen niet kinderlijk maar wijs gespeeld moest worden. Daarna verscheen een hoer, voorts een dood liggend paard. Het werd toen doorvat dat zoo werd uitgebeeld de zin der letter des Woords in welken de geestelijke zin is. ¹⁾ Die groote beurzen vol zilver beteekenden de erkentissen van het ware in veel voorraad aldaar; dat [de zakken] open waren, en evenwel door Engelen bewaakt, beteekende dat ieder daaruit erkentissen van het ware kon te voorschijn halen, maar dat er voor gewaakt worde, dat zij den innerlijken zin daarvan, in welken louter waarheden zijn, vervalschen. De krib in den stal waar de beurzen lagen, beteekende de geestelijke onderrichting voor het verstand; dit beteekent de krib, ook die waar de Heer geboren lag, want het paard beteekent het verstand, vandaar de krib de voeding daarvan. De zedige maagden die in de naastgelegen Kamer werden gezien, beteekenden de Ware dingen der Kerk, en de kuische echtgenoot de verbinding van het ware en het goede, welke in het Woord is waar gij wilt. De kleine kinderen beteekenden de onschuld der wijsheid daarin; zij waren Engelen vanuit den derden Hemel, die allen zooals kleine kinderen verschijnen. De hoer met het uitgebluschte paard beteekende de vervalsching van het Woord uit de meesten heden, door welke alle verstand van het ware werd verdorven; een hoer beteekent de vervalsching, en een dood paard geen verstand van het ware.

1 [KANTTEKENING:] Wat het fundament van den muur van Jeruzalem is, en de 12 kostbare steenen aldaar; wat de Urim en Thummim zijn op den Ephod van Aharon.

2. Dat het Woord innerlijk levend is

Wanneer het Woord wordt gelezen uit een mensch die dat heilig heeft, dan wordt de natuurlijke zin daarvan geestelijk in den tweeden Hemel, en hij wordt hemelsch in den derden; aldus wordt achtereenvolgens het natuurlijke uitgetrokken. Dit geschiedt omdat het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche met elkander overeenstemmen, en het Woord door louter overeenstemmingen samengeschreven is; de natuurlijke zin des Woords is zooals hij is in den zin der letter, welks al geestelijk wordt en daarna hemelsch in de Hemelen; en wanneer hij geestelijk wordt, leeft hij daar vanuit het licht van het ware daar; en wanneer hij hemelsch wordt, leeft hij vanuit de vlam van het goede daar. Want de geestelijke voorstellingen bij de Engelen van den tweeden Hemel trekken vanuit het licht daar, dat in zijn wezen het Goddelijk Ware is; de hemelsche voorstellingen echter bij de Engelen van den derden Hemel trekken vanuit de vlam van het goede, die in haar wezen het Goddelijk Goede is. Want in den tweeden Hemel is blinkend wit licht, vanuit hetwelk de Engelen daar denken; en in den derden Hemel is vlammig licht, vanuit hetwelk de Engelen daar denken. De denkingen der Engelen verschillen geheel en al van de denkingen der menschen; zij denken door lichten, blinkend witte of vlammige, die zoodanig zijn dat zij niet natuurlijk beschreven kunnen worden. Vanuit deze dingen blijkt dat het Woord innerlijk leeft, zoo dat het niet dood is, maar levend bij den mensch die over het Woord, wanneer hij dit leest, heilig denkt. Bovendien, het al des Woords wordt levend gemaakt uit den Heer, want het wordt bij den Heer leven, gelijk de Heer ook zegt bij Johannes: *De woorden die Ik u spreek, zijn geest, en zijn leven*, vi: 63. Het leven dat door het Woord uit den Heer invloeit, in het verstand, is het licht van het ware, en, in den wil, de liefde van het goede; deze liefde en dat licht verbonden maken het leven des Hemels, dat het eeuwige leven wordt geheeten, bij den mensch. Ook leert de Heer: *God was het Woord, in hetzelfde was het leven, en het leven was het licht der menschen*, Joh. i: 4.

3. Over het verschil in het algemeen tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche

Er zijn drie Hemelen, de laatste, de middelste, en de hoogste; in den laatsten Hemel zijn de natuurlijke, maar hun natuurlijke trekt of vanuit het geestelijke dat des middelsten Hemels is, Of vanuit het hemelsche dat des derden Hemels is; in den tweeden Hemel zijn de geestelijken, en in den derden Hemel zijn de hemelschen. Er bestaan ook intermediairen, die hemelsch geestelijken worden geheeten; verscheidenen vanuit dezen zijn predikers in den hoogsten Hemel. Het verschil tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche is zoodanig dat een verhouding tusschen die niet bestaat; daarom kan het natuurlijke op geen enkele wijze door een of andere nadering tot het geestelijke toeschrijven, noch het geestelijke tot het natuurlijke; vandaar is het dat de Hemelen onderscheiden zijn. Dit werd te weten gegeven vanuit veel ondervinding; meermalen werd ik gezonden tusschen geestelijke Engelen, en dan sprak ik met hen geestelijk, en hetgeen ik sprak hield ik dan vast met het geheugen, maar wanneer ik terugkeerde in den natuurlijke staat, waarin elk mensch der wereld is, dan wilde ik vanuit het vorige geheugen dit te voorschijn halen, en beschrijven, maar ik kon niet, het was onmogelijk; de woorden waren niet bestaanbaar en zelfs niet de voorstellingen der denking door welke ik zou kunnen uitdrukken; het waren geestelijke voorstellingen der denking en woorden, zoozeer verwijderd van natuurlijke voorstellingen der denking en woorden, dat zij ze niet in het minst benaderden. Wat wonderbaarlijk is, wanneer ik in dien Hemel was en sprak met Engelen, wist ik niet iets anders dan dat ik op eendere wijze sprak als ik spreek met menschen; maar daarna werd bevonden dat de denkingen en de spraken zoo ongelijk waren, dat zij niet benaderd konden worden, bijgevolg dat er geen verhouding is.

Er is een eender verschil tusschen het geestelijke en het hemelsche; dat er een eender verschil was, werd mij gezegd; en dat het zoodanig is dat een verhouding niet bestaat, noch een benadering; maar aangezien ik in dit niet door eigen ondervinding kon bevestigd worden, tenzij ik geheel en al een Engel van den middelsten Hemel was, daarom werd het aan eenige Engelen van den middelsten Hemel gegeven samen te zijn met Engelen van den derden Hemel, en dan daar te denken, en te spreken met hen, en ook met het geheugen de dingen vast te houden die zij gedacht en die zij gesproken hadden, en daarna in hun Hemel terug te keeren; en zij zeiden mij van daar

dat zij niet eenige voorstelling noch eenig woord van den vorigen staat konden uitdrukken, en dat dit onmogelijk was; en ten slotte zeiden zij dat er niet een verhouding noch een benadering is.

Het werd mij derhalve gegeven eenige malen tusschen Engelen van den middelsten en van den hoogsten Hemel te zijn, en hen tusschen elkander te hooren spreken; en toen was ik in een innerlijk natuurlijken staat, verwijderd van wereldlijke en lichamelijke dingen, namelijk in de eerste waak na den slaap; en ik hoorde onuitsprekelijke en niet uit te drukken dingen, zooals men leest dat met Paulus is geschied; en somtijds werd ik gebracht in de doorvatting en in het verstand van de dingen die zij spraken; de dingen die zij spraken waren vol arcana, over den Heer, over de Verlossing, over de Wederverwekking, over de Voorzienigheid, en over andere eendere dingen; en daarna werd mij gegeven te verstaan dat ik die dingen niet kon uitspreken en beschrijven met eenig geestelijk en hemelsch woord, maar dat zij nochtans beschreven konden worden met de woorden der natuurlijke taal tot aan de redelijke bevattings toe; en gezegd werd dat er niet eenige Goddelijke arcana bestaan die niet ook natuurlijk kunnen worden doorvat en uitgedrukt, ofschoon gemeener en onvolmaakter; en dat zij die vanuit de aandoening van het ware die dingen met hun redelijk verstaand natuurlijk doorvatten, daarna terwijl zij geesten worden deze zelfde dingen geestelijk, en op hemelsche wijze terwijl zij Engelen worden, zoowel doorvatten als spreken kunnen; maar niet anderen. Want één Goddelijke waarheid natuurlijk doorvat en liefgehad, is zooals een kristallen of porceleinen vat, dat daarna met wijn wordt gevuld, en met zoodanigen wijn hoedanig het ware was, en deze van zoodanigen smaak als het ware hoedanig de aandoening van het ware was.

Dat er zulk een verschil, hetwelk onbegrensd geheeten kan worden, bestaat tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche, kan vaststaan vanuit het verschil van de denkingen der menschen en der Engelen, en vanuit het verschil van spraak, en ook van de werkingen, voorts vanuit het verschil van hun schrijvingen, vanuit welke dingen als even zoovele bevestigingen zal blijken, hoedanig het eene is en het andere, en hoe de vervolmakingen van alle dingen opklimmen en overklimmen uit de wereld in den Hemel, en uit Hemel in Hemel.

Wat de denkingen aangaat: alle denkingen des menschen met haar afzonderlijke voorstellingen trekken iets vanuit de ruimte, vanuit den tijd, vanuit den persoon, en vanuit het materieele, welke verschijnen in het natuurlijk licht of het licht der wereld; want niets kan zonder licht gedacht worden, zooals niets zonder licht gezien kan worden; en het natuurlijk licht

of het licht der wereld is dood, omdat het is vanuit de zon daarvan, die zuiver vuur is. Evenwel vloeit in dat licht waar gij wilt en bestendig het licht des Hemels in, en maakt dat levend, en geeft doorvatting en verstand van een ding; het alleene licht der wereld kan niet iets perceptiefs en verstandelijks geven, of eenig natuurlijk of redelijk schijnsel brengen, maar het licht der wereld uit het licht des Hemels geeft en brengt, omdat het licht des Hemels is uit de Zon daarvan, die de Heer is en vandaar het Leven zelf. De invloed van het licht des Hemels in het licht der wereld is zooals de invloed van de oorzaak in de uitwerking; hoedanig deze is, zal elders worden gezegd. Vanuit deze dingen blijkt hoedanig de natuurlijke denking is of hoedanig de voorstellingen der denking der menschen zijn, namelijk dat zij onscheidbaar samenhangen met ruimte, tijd, het persoonlijke, en het materieele; vandaar zijn die denkingen of voorstellingen der denkingen zeer beperkt en begrensd, en aldus grof, en materieel te heeten. — De denkingen der Engelen van den middelsten Hemel echter zijn alle zonder ruimte, tijd, het persoonlijke, en het materieele; daarom zijn zij onbeperkt en onbegrensd; de voorwerpen hunner denkingen zijn zooals de denkingen zelf geestelijk; daarom denken zij over die geestelijk en niet natuurlijk; wat echter de Engelen van den hoogsten Hemel betreft, die hebben niet denkingen maar zij hebben doorvattingen van de dingen die zij hooren en die zij zien; in de plaats van denkingen hebben zij aandoeningen, die gevarieerd worden bij hen zooals bij de geestelijken de denkingen gevarieerd worden.

Wat de spraken aangaat: de spraken der menschen zijn zooals de voorstellingen hunner denkingen, want de voorstellingen der denkingen worden woorden, terwijl zij heengaan in de spraak; daarom neemt de spraak der menschen in elk willekeurig woord deel aan ruimte, tijd, het persoonlijke, en het materieele; de spraken echter der Engelen van den middelsten Hemel zijn ook eender als de voorstellingen hunner denking, want de woorden der spraak drukken die uit; de spraken echter der Engelen van den hoogsten Hemel zijn alle vanuit de varieering der aandoeningen; maar terwijl zij spreken met de geestelijke Engelen, spreken zij eender, echter niet eender wanneer zij onder elkander spreken. Aangezien dusdanig de spraak der Engelen is, en dusdanig de spraak der menschen, verschillen derhalve de spraken zoo, dat zij niets gemeen hebben; zij verschillen zoo, dat de mensch geen woord eens Engels kan verstaan, noch een Engel eenig woord eens menschen. Ik heb de spraken der Engelen gehoord en ik heb de woorden onthouden, en daarna onderzocht of dat woord samenviel met een of ander woord van de spraken of talen der menschen, en er was er niet één. Die geestelijke spraak is één voor allen, en

zij is elk mensch ingeënt, en hij komt in die zoodra hij een geest wordt. Wat het schrift aangaat: het is eender als hun spraak; het schrift der geestelijke Engelen is ten aanzien van de letters eender als het schrift der menschen in de wereld, maar elke willekeurige letter beteekent een ding, zoodat gij zeggen zoudt als gij dat in een natuurlijken staat zaagt, dat het louter letters zijn; doch de schriften in den hoogsten Hemel zijn niet eender ten aanzien van de letters; zij hebben letters die zijn uitgegrift in verschillende krommingen, niet ongelijk aan de letters der Hebreuwsche taal, maar gebogen waar gij wilt, en het louter rechtljnige is niet daarin. Elke willekeurige letter omwikkelt een ding waarvan zij doorvatting hebben vanuit aandoening en niet vanuit denking. Vandaar is het dat de natuurlijke niets begrijpt vanuit het schrift van een geestelijke, noch de geestelijke vanuit natuurlijk schrift; noch begrijpt de geestelijke iets vanuit het hemelsch schrift, noch de hemelsche vanuit het geestelijk schrift, tenzij hij met een geestelijke is.

Hun werkingen, die meerdere zijn, want een ieder is in eenig werk, zijn eendere; hoe de geestelijken werken kan niet worden beschreven voor een natuurlijke; noch kan hoe de hemelschen werken beschreven worden voor een geestelijke; want zij verschillen zooveel als de denkingen, spraken, en schriften.

3½.

Vanuit deze dingen kan vaststaan welk verschil er is tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche, dat het dusdanig is dat zij in het geheel niet samenstemmen tenzij door overeenstemmingen, hetgeen ook de oorzaak is dat de menschen niet weten dat zij in vergezelschapping met geesten zijn, en de geesten dat zij in vergezelschapping met menschen zijn, terwijl er toch voortdurende vergezelschapping is; want de mensch kan niet één minuut leven tenzij hij naar de denkingen en aandoeningen temidden van geesten is; noch kan een geest en een Engel één moment leven tenzij zij bij menschen zijn. De oorzaak is omdat er een voortdurende verbinding is uit eersten tot laatsten, aldus uit den Heer tot den mensch; en de verbinding uit de schepping is gemaakt door overeenstemmingen, en zij vloeit in door de Engelen en geesten; al het hemelsche vloeit in het geestelijke in, en het geestelijke in het natuurlijke, en in deszelfs laatste, dat het lichamelijke en het materiele is, houdt het stil en blijft daar bestaan. Zonder zulk een laatste waarin de bemiddelende dingen invloeien, is er niet een blijven bestaan, tenzij een zoodanig als er zou zijn van een huis dat in de lucht was gebouwd. Daarom is de basis en het fundament der Hemelen het menschelijk geslacht. Dat er zulk een verschil is tusschen het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche, weet niet eenig Engel; de oorzaak is omdat de Engel niet den staat verandert of overgaat uit een geestelijken staat in een natuurlijken, en aldus de verschillen kan onderzoeken; ik heb met hen over die zaak gesproken, en zij zeiden dat zij de verschillen niet wisten; zij geloofden eender te denken, te spreken, te schrijven, en te werken, als in de wereld; maar het werd hun getoond hierdoor dat zij de staten veranderden, en nu eens in den Benen dan weer in den anderen dachten om beurten, voorts eender zoodat zij om beurten in den eenen en den anderen spraken, alsmede hun geschreven dingen lazen in den geestelijken staat en in den natuurlijken staat, eender zoodat zij werkten, en toen bevonden zij dat er zulk een verschil is als niet beschreven kan worden. Het werd gegeven over deze zaak de Engelen zelven te onderrichten, omdat het mij gegeven werd in de eene en de andere wereld om beurten te zijn, en uit de eene de andere te onderzoeken; en daarna erkenden allen dat het zoo is. De gelijkenis echter van den natuurlijken, den geestelijken, en den hemelschen staat, is in zulke dingen die voorwerpen zijn van het gezicht, den smaak, den reuk, en het gehoor, voorts van den tastzin van verschillend geslacht. Voor hun gezicht verschijnen allen zooals menschen in de wereld; hun kleederen verschijnen, voorts huizen, en ook tuinen of paradijzen, alsmede velden,

desgelijks land met water, alsmede spijs en drank van verschillend geslacht, bovendien dieren des lands, vliegende dingen des hemels, en visschen in de wateren van verschillend geslacht onder verschillende gedaante. Hun spraak wordt gehoord zooals in de wereld, ook gezang en muzikale modulaties; de smaak is eender, en ook de reuk; in één woord alle dingen die verschijnen en die worden doorvat voor eenigen zin; maar nochtans zijn die dingen vanuit geestelijken oorsprong, en daaruit denken zij geestelijk over die dingen, en geven daaraan geestelijke namen. Maar ook al deze dingen zoodanig als zij verschijnen en worden doorvat in den middelsten en den hoogsten Hemel, kunnen naar de voortreffelijkheid der vormen en harmonieën, en naar de vervolmakingen die overuitstekend zijn en transcendent, evenmin beschreven worden tenzij onvolmaakt, alleen als het ware door de volmaaktste dingen in de wereld, die evenwel onvolmaakt zijn ten opzichte van de dingen die in den Hemel zijn.

4. Over het Woord, dat het heilig is ten aanzien van de lettergrepen en de halen

Eens werd tot mij vanuit den Hemel een blaadje papier gezonden begriift met Hebreuwsche letters, maar geschreven zooals bij de Oudsten, bij wie de letters die heden voor een zeker deel rechthoekig zijn, toenmaals gebogen waren met zich omhoog richtende horentjes; en de Engel die bij mij was, zeide dat hij volledige zinnen wist vanuit de letters zelve, en dat elke letter haar zin had; en dat zij dien wisten vanuit de bogen der lijnen in elke willekeurige letter, behalve de zaak vanuit de letter zelve afzonderlijk; en hij ontvouwde mij toen wat het beteekende, wat א, en wat ה, en wat die letters van elkander gescheiden, en wat verbonden; en dat ה, die in אה אה is, en die werd toegevoegd aan den naam van Abraham en van Sarah, het oneindige en eeuwige beteekende, en dat aldus het Woord in verscheidene plaatsen geschreven is, vanuit welke terwijl het door een Jood of door een Christen in den Hebreuwschen tekst wordt gelezen, in den derden Hemel wordt geweten wat de letters zelve beteekenen; want de Engelen van den derden Hemel hebben het Woord met zulke letters samengeschreven, en zij lezen dat volgens de letters; zij zeiden dat in den vanuit de letters uitgetrokken zin het Woord over den alleenen Heer handelt. De oorzaak is dat de buigingen in de letters den oorsprong trekken vanuit den vloed des Hemels, in welken, meer dan de overigen, de Engelen van den derden Hemel zijn; daarom zijn die Engelen vanuit het ingeënte bedreven in dat schrift, omdat zij in de orde des Hemels zijn en geheel volgens die leven. Zij ontvouwden ook voor mij den zin des Woords Ps. xxxii vers 2, vanuit de alleene letters of lettergrepen, en zij zeiden dat haar zin kort samengevat was *dat de Heer ook barmhartig is voor hen die boosdoen*; zij voegden daaraan toe dat de klinkers daar zijn voor den klank, die overeenstemt met de aandoening, en dat zij de klinkers i en e niet kunnen uitspreken, maar voor i spreken zij uit u of ui, en voor e spreken zij uit ui, en dat de klinkers a, o, en oe bij hen in gebruik zijn, omdat die klinkers een vollen klank geven, maar i en e een strakken klank; voorts dat zij niet eenige medeklinkende letters scherp uitdrukken maar week, en dat scherpe letters als ה en פ met de overige niet iets bij hen beteekenen tenzij terwijl zij ze uitspreken met een weeken klank, en dat dit de oorzaak is dat de meeste scherpe letters ook van binnen gepunctueerd zijn, hetgeen beteekent dat zij met een weeken klank moeten worden uitgedrukt. Zij voegden daaraan toe

dat de scherpste in de letters in gebruik is in den geestelijken Hemel, vanuit de oorzaak omdat zij daar in de ware dingen zijn, en door de ware dingen in het verstand, doch in den hemelschen Hemel zijn allen in het goede der liefde en daaruit in de wijsheid, en het ware laat het scherpe toe, niet echter het goede. Vanuit deze dingen kan vaststaan wat het beteekent dat de Heer zegt, dat niet een jota, een haal, en een horentje zal voorbijgaan van de Wet, Matth. v: 18, Luk. xvi: 17; en vanuit deze dingen blijkt ook, dat het vanuit de Goddelijke Voorzienigheid des Heeren is geschied, dat alle letters des Woords in den Hebreuwschen tekst door de Masoreten werden geteld.

5. Over den geestelijken zin des Woords en over den natuurlijken zin daarvan

Ik heb eenige malen met geesten gesproken die niets aangaande den geestelijken zin des Woords wilden weten, zeggende dat de natuurlijke zin daarvan de alleene zin des Woords is, en dat die heilig is vanuit de oorzaak omdat hij uit God is; en zij beweerden, dat als een geestelijke zin moest worden aanvaard, het Woord in de letter voor niets zou zijn; dit hielden verscheidenen staande, maar hun werd vanuit den Hemel geantwoord, dat het Woord zonder geestelijken zin daarin niet Goddelijk zou zijn, en omdat de geestelijke zin de ziel daarvan is, is het vandaar Goddelijk, ja levend, want zonder dien zou de letter zooals dood zijn; het heilige zelf des Woords bestaat in dezen; aldus kan het Woord worden vergeleken met den Goddelijken Mensch, die de Heer is, in wien niet slechts het Goddelijk natuurlijke is, maar ook het Goddelijk geestelijke, en het Goddelijk hemelsche, ter wille van welke oorzaak de Heer Zich het Woord heet. En zij zeiden dat het heilige zelf des Woords in den zin der letter daarvan is, en dat deze boven de overige zinnen, die inwendig zijn, heilig is, vanuit de oorzaak omdat hij de samenvatting en het samenhoudende van de overige is, en is zooals het lichaam levende vanuit de ziel; zoo is het Woord in den zin der letter of den natuurlijken zin in zijn volheid, en ook in zijn macht, en de mensch is door dat in verbinding met de Hemelen, die zonder den zin der letter van den mensch gescheiden zouden zijn; wie weet en erkent niet dat het Woord in zijn schoot geestelijk is; maar waar dit verborgen is, lag tot dusver verscholen. Doch omdat de geesten die voor den alleenen zin der letter stonden, vanuit deze redenen niet overtuigd wilden worden, brachten zij derhalve ontelbare plaatsen vanuit den natuurlijken zin voor, die nooit zonder den geestelijken zin konden begrepen worden, als bij de Profeten, waar louter namen opeengehoopt zijn, waar meerdere geslachten van dieren zijn genoemd, als leeuwen, beren, runderen, jonge stieren, honden, wolven, uilen, ojim, draken, voorts bergen en wouden, behalve meerdere andere dingen, die zonder geestelijken zin niet iets zouden zijn; wat bijv. zou worden verstaan onder den draak die beschreven wordt rood, hebbende zeven hoofden, en op de hoofden zeven diademen, en dat hij met den staart het derde deel der sterren des Hemels nedertrok, en dat hij de vrucht wilde verslinden die de vrouw baren zou, en dat aan de vrouw gegeven werden twee vleugelen eens grooten arends opdat zij vliegen zou

in de woestijn, waar de draak achter haar wierp vanuit zijn mond water zooals een rivier; voorts zou zonder geestelijken zin niet geweten worden wat verstaan zou worden onder de twee beesten van den draak, onder het eene dat opklom vanuit de zee, dat gelijk was aan een pardel, welks voeten als het ware eens beers, en welks mond zooals eens leeuws, en wat onder het andere beest daarvan, dat opklom vanuit het land, waarover in de Apocalypse, Hfdst. XII en XIII; voorts, wat aldaar wordt verstaan daaronder dat toen het Lam de zegelen des Boeks opende, paarden uitgingen, het eerste wit, daarna een rood, toen een zwart, en tenslotte een vaal, waarover in de Apocalypse, Hfdst. VI, behalve de overige dingen in dat Boek; voorts wat bij Zacharias onder de vier hoornen en de vier handwerkslieden, Hfdst. II; onder den kandelaar en de twee olijfboomen daarnaast, Hfdst. IV; onder de vier wagens uitgaande tusschen twee bergen, aan welke waren paarden, roode, zwarte, witte, hagelvlekkige, Hfdst. VI; voorts wat onder den ram en den bok, en onder hun hoornen, met welke zij tusschen elkander streden, bij Daniël, Hfdst. VIII; en over de vier beesten vanuit de zee opklimmende, waarover daar Hfdst. VII; behalve eendere dingen elders in grooten voorraad. Opdat zij nog verder overtuigd zouden worden, voerden zij de dingen aan die de Heer tot de discipelen gesproken heeft bij Mattheus, Hfdst. XXIV, over de voleinding van de eeuw en over Zijn Komst, welke zonder den geestelijken zin door niemand verstaan zouden worden. Dat een geestelijke zin is in alle en in de afzonderlijke dingen des Woords werd ook bevestigd door zekere uit den Heer gezegde dingen, die tenzij zij geestelijk werden verstaan niet begreper zouden worden, zooals dat niemand zijn vader vader mocht heeten in het land, noch leeraar, noch meester. omdat één hun Vader, Leeraar, en Meester is, Matth. XXIII: 7 tot 10; voorts dat zij niet richten zouden opdat zij niet gericht zouden worden, Matth. VII: 1, 2; voorts dat de echtgenoot en de echtgenoot niet zijn twee, maar één vleesch, Matth. XIX: 5, 6, terwijl zij toch in den natuurlijken zin niet één vleesch zijn; ook wordt het niet ontzegd te richten over den gezel en den naaste ten aanzien van diens natuurlijk leven, want dit is van belang in het gezelschap, maar het wordt ontzegd te richten over hem ten aanzien van het geestelijk leven, want dit is den alleenen Heer bekend. Dan verbood de Heer niet, zijn vader vader te noemen, noch zijn leeraar leeraar, noch zijn meester meester in den natuurlijken zin, maar in den geestelijken; in dezen is slechts één Vader, Leeraar, en Meester; zoo in de overige dingen. Vanuit deze dingen werden zij overtuigd dat den natuurlijken zin des Woords een geestelijke zin inis, en dat nochtans de heiligheid zelve des Woords den zin der letter daarvan inis, omdat alle innerlijke zinnen des

Woords in dien in hun volle zijn. Bovendien werd bevestigd dat in den zin der letter ook klaar alle dingen uitkomen die den weg tot het heil leeren, dus het leven en het geloof, voorts dat het al der Leer der Kerk vanuit den zin der letter des Woords uitgetrokken en door dat bevestigd moet worden, en niet door den zuiver geestelijken zin, want door dezen zin alleen wordt niet verbinding gegeven met den Hemel, en door den Hemel met den Heer, maar door den zin der letter; want de Goddelijke invloed des Heeren door het Woord is uit eersten door laatsten.

6. Over het Woord en over de natuurlijke theologie, dat deze niet is tenzij dat is, en vanuit dat

Over de voortreffelijkheid van den stijl in het Woord.

Er werd door mij een zware discussie gehoord tusschen geesten die in de wereld ontwikkelden waren, sommigen vanuit het Woord, sommigen vanuit het alleene natuurlijke schijnsel; dezen hielden staande dat de natuurlijke theologie voldoende is, en dat deze den mensch kan leeren, ja zelfs verlichten, zonder het Woord, en doorzien dat God is, en dat Hemel en hel zijn, en dat de onsterfelijkheid der ziel is, en aldus het eeuwig leven; genen echter zeiden dat slechts het Woord die dingen leert, en verlicht; de geesten die voor de alleene natuurlijke theologie waren, bestookten diegenen zeer die voor het Woord waren, en dit eenige dagen lang, denkende met het hart en ten slotte zeggende, dat het Woord niet iets is, en dat het geschreven is in een stijl zoo eenvoudig en tegelijk duister op zeer veel plaatsen, dat uit hetzelfde niet iemand geleerd, te minder verlicht kon worden, en dat de geschreven dingen der ontwikkelden het grootelijks overtreffen, zooals de geschreven dingen van Cicero, Seneca, en van eenige der geleerden heden; maar hun werd geantwoord, dat de stijl des Woords voortreffelijker is dan de stijl van alle ontwikkelden in den geheelen kring der landen, omdat daar niet een zin, ja zelfs niet een woord, noch een letter is, die niet iets des Heeren, en vandaar iets des Hemels en der Kerk in zich bevat, omdat het vanuit God en vandaar in zijn schoot geestelijk is, en dat dat Goddelijke daar innerlijk verscholen ligt zooals de ziel verscholen ligt in het lichaam; en dat dat, terwijl de mensch dit heilig leest, in de orde wordt ontrold voor de Engelen, die worden aangedaan vanuit de ontrolde geestelijke heiligheid daarin, welke aan den mensch wordt vergemeenschap; en dat hieruit blijkt dat de stijl zelf daar, hoe eenvoudig hij ook verschijnt, oneindig uitmunt boven elken stijl van de geleerdsten in de wereld, die hoewel de zin zoowel sierlijk als verheven is, nochtans met den Hemel niet vergemeenschappend is, dus ten opzichte van den stijl des Woords geheel en al gering. De geesten die voor de natuurlijke theologie waren, hoorden weliswaar die dingen, maar verwierpen ze nochtans, omdat zij in de wereld het Woord volkomen veracht hadden, en zij die het Woord in de wereld verachten en de verachting bevestigen vanuit plaatsen des Woords, verachten dat na den dood voortdurend; want elk beginsel in de wereld

opgevat over God, en over het Woord, en be vestigd, blijft na den dood ingeworteld en kan ook niet worden uitgescheurd; en omdat zij derhalve niet met den Hemel maar met de hel gemeenschap hadden, begonnen zij zich te verbinden met eenige satans daar, totdat ten slotte zoowel zij als de satans tegelijk spraken, en tandenknersend den dood der ziel van hen die voor het Woord waren, ademden; doch nochtans vermochten zij in het geheel niets, want de Heer was voor dezen, doch de satans voor genen; daarom werden dezen in den Hemel aangenomen, en genen in de hel teruggeworpen. Daarna spraken de Engelen over de natuurlijke theologie, dat deze zonder het Woord niets openbaart, maar alleen die dingen bevestigt die in de Leer der Kerk vanuit het Woord geweten worden, en dat bevestigingen vanuit de natuur door middel van het redelijk schijnsel de geestelijke ware dingen versterken, vanuit de oorzaak omdat een ieder aangaande de geestelijke dingen eenige natuurlijke voorstelling heeft, door welke hij die in het geheugen vasthoudt, en daaruit in de denking te voorschijn haalt, en redelijk wendt en heen en weer beweegt.; daarom, als vanuit de natuur bevestigende dingen toetreden, wordt het ware versterkt; maar dat nochtans er voor gewaakt moet worden, dat niet het valsche in plaats van het ware wordt aangegrepen, aangezien het valsche evenzeer als het ware door de ingenieuzen kan bevestigd worden; vandaar kan het kettersche tot aan de vernietiging van het ware zelf toe versterkt worden. Zij voegden daaraan toe dat niemand vanuit de natuurlijke theologie kan binnentreden in de geestelijke theologie, maar dat een ieder vanuit de geestelijke theologie kan binnentreden in de natuurlijke theologie, omdat dit vanuit de Goddelijke orde is, dat echter tegen de Goddelijke orde; want het natuurlijke is grof en onzuiver, en het geestelijke is subtiel en zuiver; uit het grove en onzuivere binnentreden in het subtiel en zuivere bestaat niet, maar omgekeerd kunnen de Engelen beneden zich schouwen en alle dingen zien die daar zijn, maar niemand kan vanuit lagere dingen de dingen zien die in de Hemelen zijn; ja, een Engel kan een geest zien grover dan hijzelf, maar deze geest kan niet den Engel zien zuiverder dan hijzelf; wanneer daarom zulke geesten opklimmen in den Hemel waar de Engelen zijn, hetgeen vaak geschiedt, zien zij niemand, en zelfs niet hun huizen; daarom gaan zij heen, zeggende dat het daar ledig en woest is. Eender is het met het Woord: zij die het Woord niet vanuit het Woord gelooven, kunnen geenszins iets Goddelijks vanuit de natuur gelooven, want de Heer leert: *zij hebben Mozes en de Profeten, dat zij die hooren; als zij Mozes en de Profeten niet hooren, zoo zullen zij ook niet als iemand vanuit de dooden zal zijn opgestaan, overreed worden*, Lukas XVI: 29, 31; evenzoo als iemand vanuit de alleene natuur, het

Woord verworpen zijnde, wil gelooven. Dat sommige Ouden, die heidenen waren, als Aristoteles, Cicero, en anderen, over het bestaan van God en over de onsterfelijkheid der ziel schreven, dit wisten zij niet het eerst vanuit hun natuurlijk schijnsel, maar vanuit de religie der Ouden bij wie een Goddelijke openbaring was geweest, die achtereenvolgens werd voortgeplant tot de natiën.

7. Over den geestelijken zin des Woords

Over overeenstemmingen.

Alle en de afzonderlijke dingen die in de natuur zijn, stemmen overeen met geestelijke dingen, evenzoo alle en de afzonderlijke dingen die in het menschelijk lichaam zijn, zooals men getoond zie in twee artikelen in het werk OVER DEN HEMEL EN DE HEL; maar wat overeenstemming is, weet men heden niet; voor de oudste tijden echter was de wetenschap van de overeenstemmingen de wetenschap der wetenschappen, zoo universeel dat door de Oudsten [ab antiquissimis] alle codices en boeken door overeenstemmingen werden geschreven; de fabelachtige dingen der Oudsten [vetustissimorum] waren niet andere, noch de hiëroglifische dingen der Egyptenaren; het Boek Job, dat een boek der Oude Kerk is, is vol van overeenstemmingen. Alle Oude Kerken waren Kerken die hemelsche dingen uitbeeldden, al haar riten en ook de inzettingen volgens welke hun eeredienst was ingesteld, bestonden vanuit louter overeenstemmingen; evenzoo de Kerk bij de zonen Jakobs; de brandoffers en de slachtoffers met hun afzonderlijke dingen waren overeenstemmingen, evenzoo de tabernakel met de afzonderlijke dingen daarin; voorts ook hun feesten, als het feest der ongezuurde dingen, het feest der tabernakels, en het feest der eerstelingen, en ook alle inzettingen en gerichten; en omdat overeenstemmingen zulke dingen zijn die in de laatsten der natuur bestaan, en omdat alle dingen der natuur overeenstemmen, en de dingen die overeenstemmen ook beteekenen, bestaat derhalve de zin der letter des Woords vanuit louter overeenstemmingen. Ook de Heer sprak, omdat Hij sprak vanuit Zijn Goddelijke, en het Woord sprak, derhalve ook door overeenstemmingen. Wat uit het Goddelijke is, en in zich Goddelijk is, valt ten laatste in zulke dingen die met de Goddelijke, hemelsche, en geestelijke dingen overeenstemmen, dus die hemelsche en geestelijke dingen in hun schoot verbergen, en beteekenen; wat verder overeenstemmingen zijn, kan worden gezien vanuit de HEMELSCHEN VERBORGENHEDEN, in welke de overeenstemmingen die in Genesis en in Exodus zijn, werden ontvouwd; en bovendien zie men de daaruit verzamelde dingen aangaande de overeenstemmingen in de LEER DES NIEUWEN JERUZALEMS en in het werk OVER DEN HEMEL EN DE HEL. De geestelijke of de inwendige zin des Woords is niet iets anders dan de volgens de overeenstemmingen ontrolde zin der letter, want hij leert het geestelijke dat door de Engelen in de Hemelen

wordt doorvat, terwijl de mensch in de wereld dat wat hij in het Woord leest, natuurlijk denkt.

Het werd gehoord en doorvat vanuit den Hemel dat de menschen der Oudste Kerk, zijnde diegenen die in de eerste hoofdstukken van Genesis onder Adam en Eva in den geestelijken zin worden verstaan, met de Engelen des Hemels zoo vergezelschaft waren, dat zij met hen konden spreken door overeenstemmingen, en vandaar was de staat hunner wijsheid zoodanig dat zij al wat zij op den aardbol zagen, tegelijk geestelijk doorvetten, dus verbonden met de Engelen; gezegd werd dat Chanoch van wien melding wordt gemaakt in Genesis, Hfdst. ... met zijn metgezellen vanuit hun mond overeenstemmingen verzamelde, en de wetenschap daarvan voortplantte tot de nakomelingen; en vanuit dit is het geschied dat de wetenschap van de overeenstemmingen in vele rijken van Azië niet slechts bekend was, maar ook beoefend werd, vooral in Egypte, Assyrië en Babel, Syrië, Mesopotamië, Arabië, voorts Kanaän; van daar werd zij overgebracht naar Griekenland, maar daar verkeerd in fabelachtige dingen, als alleen al kan vaststaan vanuit den Olympus, Helikon, en Pindus nabij Athene, en ook vanuit het gevleugelde paard, Pegasus genoemd, dat met den hoof een fontein brak waaraan negen maagden den zetel vestigden; want een berg, dus de Helikon, beteekent vanuit overeenstemming den hoogerden Hemel, de heuvel onder den berg, die de Pindus was, den Hemel beneden dien; het gevleugelde paard of de Pegasus beteekent het verstand uit het geestelijke verlicht, de fontein het inzicht en de ontwikkeling, de negen maagden de erkentissen van het ware en de wetenschappen; eender waren de overige dingen die fabelachtige dingen worden geheeten, geschreven door de Oudsten [a vetustissimis] in Griekenland, welke door Ovidius in diens Metamorphosen verzameld en beschreven werden.

Maar toen de uitbeeldende dingen der Kerk in den loop des tijds werden verkeerd in afgodische dingen, is vanuit de Goddelijke Voorzienigheid des Heeren deze wetenschap achtereenvolgens in vergetelheid geraakt, en bij de Israëlietische en Joodsche natie geheel en al te gronde gericht, en uitgebluscht; de eeredienst van deze natie was weliswaar louter uitbeeldend, maar nochtans werd niet geweten wat eenig uitbeeldende beteekende, want zij waren volslagen natuurlijke menschen, en konden noch wilden vandaar iets weten aangaande den geestelijken mensch, en aangaande diens geloof en liefde, bijgevolg niet iets aangaande overeenstemming. Dat de afgodische dingen der natiën in de oude tijden vanuit de wetenschap van de overeenstemmingen bij hen den oorsprong trokken, was omdat alle dingen die op den aardbol

verschijnen, overeenstemmen, als niet slechts boomen, maar ook het vee en de vogels van elk geslacht, voorts de visschen, en de overige dingen; de Ouden, die in de wetenschap van de overeenstemmingen waren, maakten zich beelden die met geestelijke dingen overeenstemden, en zij verlustigden zich daarin, omdat zij zulke dingen beteekenden die des Hemels en vandaar der Kerk waren; vandaar stelden zij zulke dingen niet slechts in hun tempels op maar ook in hun huizen, niet ter oorzake van de aanbidding maar van de herinnering aan het hemelsche ding dat werd aangeduid; vandaar werden in Egypte kalveren, runderen, slangen, knapen, grijsaards, maagden, en meer dingen opgesteld, omdat het kalf de onschuld van den natuurlijken mensch beteekende, runderen de aandoeningen van den natuurlijken mensch, slangen de voorzichtigheid van den zinlijken mensch, een knaap de onschuld, grijsaards de wijsheid, maagden de aandoeningen van het ware, enzoovoort; nadat de wetenschap van de overeenstemmingen daar in vergetelheid was geraakt, begonnen de nakomelingen die niet wisten wat zij beteekenden, de door de Ouden opgestelde beelden en nabootsingen, omdat zij in de tempels en naast de tempels waren opgesteld, te vereeren als heilig, en tenslotte als godheden. De hieroglyphische dingen der Egyptenaren zijn vanuit den zelf den oorsprong; evenzoo bij de andere natiën, zooals bij de Philistijnen in Aschdod, Dagon, die zooals een mensch was van boven, zooals een visch van onderen, welk beeld was uitgevonden omdat de mensch het redelijk inzicht beteekent, en de visch de natuurlijke wetenschap; daaruit ook de eeredienst der Ouden in tuinen en in bosschen volgens de soorten der boomen, voorts ook hun gewijde eeredienst op de bergen, want tuinen en bosschen beteekenden het geestelijk inzicht, en elke willekeurige boom iets daarvan, zooals de olijfboom het goede der liefde daarvan, de wijnstok het ware der Leer des geloofs daarvan, de ceder het redelijke daarvan, enz.; en de berg beteekende den Hemel; daarom was de eeredienst der Oudsten op de bergen. Dat de wetenschap van de overeenstemmingen bij verscheidene Oosterschen gebleven is tot de Komst des Heeren, kan vaststaan vanuit de wijzen uit het oosten, die tot den Heer kwamen toen Hij geboren werd; daarom ging hun eene ster voor, en droegen zij met zich goud, wierook, en myrrhe, en werd den herders gezegd, opdat zij weten zouden dat het de Heer zelf was, dat het hun een teeken zou zijn dat zij Hem zouden zien in een krib, in windselen gewikkeld, omdat er geen plaats was in de herberg; want de ster die voorging beteekende de erkenenis vanuit den Hemel, want de sterren in het Woord beteekenen erkentnissen; het goud beteekende het hemelsch goede, de wierook het geestelijk goede, en de myrrhe het natuurlijk goede,

vanuit welke drie dingen alle eeredienst is; de krib waarin de Heer gevonden werd door de herders, beteekent de geestelijke voeding, omdat paarden, die vanuit de krib gevoed worden, de verstandelijke dingen beteekenen; de herberg alwaar geen plaats was, beteekende de Joodsche Kerk, alwaar te dien tijde geen geestelijke voeding was, omdat het al des Woords en vandaar het al van den eeredienst bij hen toen geschonden en verdraaid was; vandaar wordt gezegd dat dit hun een teeken zou zijn dat het de Heer was, Lukas II: 12. Maar nochtans was er in het geheel geen wetenschap van de overeenstemmingen bij de Israëlietische en de Joodsche natie, hoewel alle dingen van hun eeredienst, en al de hun gegeven inzettingen en gerichten, en alle dingen des Woords zuivere overeenstemmingen waren; de oorzaak was omdat die natie afgodisch van harte was, en zoodanig dat zij zelfs niet wilde weten dat iets van hun eeredienst eenig hemelsche en geestelijke beteekende; want zij wilden dat al die dingen vanuit zich heilig zouden zijn en met hen in de uitwendige dingen; daarom zouden zij, als hun de geestelijke en de hemelsche dingen ontdekt waren, ze niet slechts verworpen maar ook geprofaneerd hebben; deswege was de Hemel voor hen zoozeer gesloten dat zij nauwelijks wisten dat zij na den dood zouden leven; dat het zoo is, blijkt duidelijk, namelijk dat zij den Heer niet erkennen, hoewel de geheele Gewijde Schrift over Hem geprofeteerd en Hem voorzegt heeft; zij verwierpen Hem wegens die alleene oorzaak omdat Hij hun leerde aangaande het hemelsche Rijk en niet aangaande het aardsche rijk, want zij wilden een Messias, die hen boven alle natiën in de geheele wereld zou verhoogen, en niet eenigen Messias die hun eeuwig heil zou betrachten. Bovendien zeggen zij dat het Woord in zich vele arcana bevat, die mystisch worden geheeten; maar zij willen niet weten dat die zijn aangaande den Heer en Zijn Rijk, doch zij willen weten wanneer gezegd wordt dat zij zijn aangaande goud en alchemie.

Dat die wetenschap na dien tijd niet ontdekt werd had deze oorzaak omdat de Christenen in de primitieve Kerk zeer eenvoudig waren zoodat zij voor hen niet ontdekt kon worden, want als zij ontdekt was, zou zij hun van geen nut zijn geweest en ook niet gevat zijn geworden. Na hun tijden ontstonden duisternissen over den geheelen Christelijken kring vanuit het papisme dat ten slotte Babylon werd, en zij die vanuit Babel zijn en zich in de valsche dingen daarvan bevestigd hebben, zijn meerendeels zinlijk natuurlijke menschen, en dezen kunnen noch willen vatten wat het geestelijke is, dus wat de overeenstemming is van natuurlijke met geestelijke dingen; want aldus zouden zij ook worden overtuigd dat onder Petrus niet Petrus wordt verstaan; voorts zouden zij worden overtuigd dat het Woord tot de binnenste

dingen toe Goddelijk is; en dat een pauselijke uitspraak vergelijkenderwijs van geen waarde is. Na de reformatie echter werden hun, aangezien zij begonnen onderscheid te maken tusschen het geloof en de naastenliefde, en één God te vereeren onder drie personen, dus drie goden, die zij alleen maar èèn noemden, toen de hemelsche waarheden verborgen, opdat zij ze niet, als zij ontdekt waren, zouden vervalschen en ze zouden afleiden tot het alleene geloof en geene van haar tot de naastenliefde en de liefde; daarom, als toen de geestelijke zin des Woords onthuld was, zouden zij zich den Hemel toegesloten hebben ook door de vervalsching van haar; want het is een ieder geoorloofd den zin der letter des Woords eenvoudig te verstaan, zoo hij slechts niet de aanschijnen van het ware die daar zijn, bevestigt tot vernietiging van het echte ware toe; want het Woord interpreteren ten aanzien van den geestelijken zin daarvan vanuit valsche dingen der leer, sluit den Hemel, het opent dien niet; doch den geestelijken zin interpreteren vanuit ware dingen der Leer opent den Hemel, omdat het die zin is in welchen de Engelen zijn, en derhalve denkt de mensch door dien zin samen met de Engelen, en aldus verbindt hij zich die in het verstandelijk gemoed; doch als de mensch in valsche dingen der leer is, en den geestelijken zin wil uitvorschen vanuit eenige wetenschap van de overeenstemmingen, vervalscht hij dien; anders is het zoo de mensch te voren in echte ware dingen is; die zin stemt samen met de ware dingen, en verschijnt vanuit de ware dingen, omdat die zin in het licht des Hemels is; doch nevel stemt samen met valsche dingen, en als iets van het ware daarvan verscheen, zou in plaats van licht des Hemels dikke duisternis ontstaan, want de Engelen wenden zich van hem af; aldus sluiten zij voor hem den Hemel. De geestelijke zin des Woords wordt verstaan onder de tunica des Heeren die niet samengenaaid was, welke te verdeelen den soldaten niet was geoorloofd; maar de natuurlijke zin des Woords, die de zin der letter daarvan is, wordt verstaan onder de kleederen die de soldaten verdeelden; kleederen in het Woord beteekenen ware dingen en de kleederen des Heeren de Goddelijke Ware dingen; daarom verschenen ook de kleederen des Heeren toen Hij van gedaante veranderd werd voor Petrus, Jakobus, en Johannes, wit blinkend zooals licht.

Dat heden uit den Heer de geestelijke zin des Woords is geopenbaard, is omdat de Leer van het echte ware nu geopenbaard is, welke Leer voor een deel is vervat in de LEER DES NIEUWEN JERUZALEMS, en nu in de werkjes die aan het publiek gegeven worden; en omdat die Leer met den geestelijken zin des Woords samenstemt, en niet een andere, daarom werd die zin, samen met de wetenschap van de overeenstemmingen, nu voor het eerst ontdekt; die

zin wordt ook aangeduid door de verschijning des Heeren in de wolken des Hemels met heerlijkheid en deugd, Matth. xxiv: 30, 31, in welk hoofdstuk gehandeld wordt over de voleinding der eeuw, onder welke de laatste tijd der Kerk wordt verstaan; door de wolk des Hemels, daar en elders in het Woord, wordt het Woord in de letter aangeduid, dat daar ten opzichte van den geestelijken zin zooals een wolk is; door de heerlijkheid echter daar, als ook elders in het Woord, wordt het Woord in zijn geestelijken zin aangeduid, hetwelk ook het Goddelijk Ware in het licht is; en door de deugd wordt de macht daarvan in het Woord aangeduid. De openbaring van het Woord naar den geestelijken zin werd ook beloofd in de Apocalypse; die zin wordt daar verstaan onder het witte paard, Hfdst. xix: 11 tot 14, en onder het groote avondmaal Gods, tot hetwelk Hij allen noodigde en vergaderde. Dat door velen die zin lang niet zal worden erkend, hetgeen eenig en alleen geschiedt door hen die in valsche dingen der leer zijn, vooral aangaande den Heer, en die de ware dingen niet toelaten, wordt verstaan onder het beest en onder de koningen des lands, die oorlog zullen maken met den op het witte paard zittende, vers 19 daar; onder het beest worden de roomsch-katholieken verstaan, als Hfdst. xvii: 3 daar, en door de koningen des lands worden de gereformeerden verstaan die in valsche dingen der leer zijn. De mystieke dingen die sommigen in het Woord zoeken, zijn niet iets anders dan de geestelijke en de hemelsche zin daarvan.

8. Over het huwelijk van den Heer met de Kerk, zijnde het huwelijk van het goede en het ware in het Woord

Het is bekend dat de Heer in het Woord wordt genoemd Bruidegom en Echtgenoot, en de Kerk Bruid en Echtgenoot; de oorzaak dat de Heer en de Kerk zoo genoemd worden, is vanwege de verbinding van het goede en het ware bij een ieder die in den Hemel is, en die in de Kerk is, in wien de Kerk is; want de Heer vloeit in bij den Engel en bij den mensch der Kerk vanuit het goede der liefde en der naastenliefde; de Engel en de mensch der Kerk neemt den Heer, die is in het goede der liefde en der naastenliefde, op in de ware dingen der Leer en des geloofs bij zich vanuit het Woord; daaruit geschiedt de verbinding die het hemelsch huwelijk wordt geheeten. Dit huwelijk is in de afzonderlijke dingen des Woords, en omdat het in de afzonderlijke dingen daarvan is, kan het Woord zelf het hemelsch huwelijk worden geheeten. Dat er zulk een huwelijk is in de afzonderlijke dingen des Woords, is met vele dingen getoond in de HEMELSCH VERBORGENHEDEN, en ook in de LEER DES NIEUWEN JERUZALEMS, waar over het Woord gehandeld wordt. Dat daar zulk een huwelijk is, kan alleen worden gezien vanuit hen die zich op den inwendigen of geestelijken zin daarvan toelagen; want er zijn waar gij wilt, en in de profetische dingen klaarblijkelijk, twee uitdrukkingen van één zaak, waarvan de eene betrekking heeft op het goede, dus op den Heer, de andere op het ware, dus op de Kerk. Dit ziet klaar diegene die de overeenstemmingen weet, want er zijn zinnen en woorden die overeenstemmen met het goede, en er zijn overeenstemmingen die overeenstemmen met de ware dingen. Vandaar nu is er verbinding van den Heer met den Hemel en met de Kerk door het Woord.

Aangezien er in het Woord een huwelijk is, is er derhalve in dat een geestelijke zin en is er een hemelsche zin; de geestelijke zin voor hen die in het geestelijk Rijk des Heeren zijn, die al de lagere Hemelen samenstellen, en de hemelsche zin voor hen die in het hemelsch Rijk des Heeren zijn, die al de hoogere Hemelen samenstellen. De Engelen van het geestelijk Rijk zijn in de ware dingen des Woords, de Engelen van het hemelsch Rijk echter zijn in de goede dingen des Woords; daarom doorvatten wanneer de mensch het Woord heilig leest, de geestelijke Engelen volgens de overeenstemmingen de ware dingen daar, en de hemelsche Engelen doorvatten de goede dingen daar; maar, wat

een arcanum is, de hemelsche Engelen doorvatten niet onmiddellijk uit den mensch de goede dingen daar, maar middellijk door de geestelijke Engelen; de oorzaak is omdat nauwelijks iemand heden in den Christelijken kring in het goede der hemelsche liefde is, maar slechts sommigen in ware dingen zijn; daarom kan het goede der liefde niet onmiddellijk uit den mensch tot de hemelsche Engelen, vanuit wie de derde Hemel is, overgaan, maar het gaat over middellijk door de geestelijke Engelen, vanuit wie de tweede Hemel is. Het huwelijk van den Heer met de Kerk bestaat dus ook door het Woord in de Hemelen, want het Woord handelt in den geestelijken zin over de Kerk, in den hemelschen zin echter over den Heer; daarom plooiën de geestelijke Engelen alle dingen aan de Kerk aan, maar de hemelsche Engelen alle dingen aan den Heer aan; vandaar wordt de Hemel vergeleken met een huwelijk uit den Heer, en ook een huwelijk geheeten, en vandaar maakt het Woord dat huwelijk. Maar dit is een arcanum dat niet dan duister uit den mensch kan worden doorvat, maar het wordt klaar doorvat uit den Engel des Hemels. Dat de hemelsche Engelen alle dingen kunnen aanplooiën aan den Heer, welke de geestelijke Engelen aanplooiën aan de Kerk, is omdat de Heer het al der Kerk is.

9. Dat zij die ten doel hebben pracht en eeren in de wereld en ook in den Hemel, voorts zij die ten doel hebben vermogendheid en gewin in de wereld, en zij die ten doel hebben de faam van ontwikkeling, niet iets van het echte ware in het
Woord zien en vinden

Het werd gegeven te spreken met velen in de geestelijke wereld, die van zich geloofden als sterren te zullen lichten in den Hemel, omdat zij, gelijk zij zeiden, het Woord heilig hadden, zij dit meermalen doorlazen, verscheidene dingen daaruit verzamelden, en door dit dogmen van hun geloof bevestigden, en vandaar in de wereld voor geleerd werden gehouden, en zelf met anderen van zich geloofden Michaëls of Raphaëls te zullen zijn; maar verscheidenen vanuit hen werden onderzocht vanuit welke liefde zij zich op het Woord toelegden, en het werd bevonden dat eenigen zoo deden vanuit zelfliefde, opdat zij groot in de wereld zouden verschijnen en zooals primaten der Kerk vereerd zouden worden, sommigen opdat zij de faam van ontwikkeling zouden verwerven en aldus tot eeren verheven worden, sommigen opdat zij vermogens zouden winnen, en sommigen opdat zij geleerd zouden prediken; en dan werden zij tenslotte onderzocht of zij iets van het echte ware vanuit het Woord geleerd hadden, en werden zij bevonden in het geheel niet iets anders te weten dan slechts dat wat zich aan wien gij wilt van zelf voordoet in den zin der letter, en niets van het echte ware dat innerlijk voor de Leer van dienst kon zijn; en dit vanuit de oorzaak omdat zijzelf en de wereld de doelen waren, niet echter de Heer en de Hemel; en wanneer gene de doelen zijn, blijft de mensch met zijn gemoed in zich en in de wereld hangen, en denkt steeds vanuit zijn eigene, dat in dikke duisternis is ten aanzien van alle dingen die des Hemels zijn; want het eigene des menschen is louter het booze en het valsche daaruit. Daarom kan de mensch die op zichzelf schouwt, hetzij op eer, hetzij op faam, hetzij op gewin, bij het lezen van het Woord, niet uit den Heer worden weggeleid uit het eigene en aldus verheven worden in het licht des Hemels, bijgevolg ook niet eenigen invloed uit den Heer door den Hemel opnemen. Verscheidene zoodanigen werden gezien, en zij begeerden, ieder van hen, met alle inspanning den Hemel, en zij werden ook toegelaten in den Hemel, maar toen zij daar kwamen werden zij onderzocht of zij iets van het ware dat bij

de Engelen is, wisten, maar zij wisten niets dan de naakte woorden van den zin der letter, en in het geheel niet eenig innerlijk verstand daarvan; daarom verschenen zij in hun oogen ontdaan van kleederen en als naakt, en aldus werden zij neergelaten tot de lagere dingen; sommigen van hen werden in het licht des Hemels van het gezicht des verstands beroofd, en kort daarop van het gezicht der oogen, en daarna werden zij bevangen door angst des harten, en aldus werden zij tot de lagere dingen weggeleid, maar nochtans bleef bij hen de trots achter dat zij verdienste hadden. Dit is het lot dergenen die zich op het Woord toeleggen en ten doel hebben eer, faam, en gewin; gansch anders zij die zich op het Woord toeleggen vanuit de aandoening van het ware, of die zich bij het lezen van het Woord verlustigen in het ware omdat het waar is; die hebben ten doel de liefde van God en de liefde van den naaste, en voor zich hebben zij het leven als doel; die allen nemen, omdat zij het ware liefhebben, den invloed uit den Heer op, en zij zien en vinden de echte ware dingen in het Woord, want zij worden verlicht ten aanzien van het verstand, en in de verlichting doorvatten zij die zooals uit zich, hoewel niet uit zich, en na den dood worden zij in den Hemel verheven, waar het ware in zijn licht is, en worden geestelijk, en Engelen.

10. Dat de laatste zin des Woords, die de alleene zin der letter is, overeenstemt met den baard en de haren des hoofds in den mensch Engel

[*Kantteekening:*] Dat de laatste zin des Woords vanuit de overeenstemming van de natuurlijke dingen met de geestelijke, wordt verstaan onder de twaalf kostbare steenen vanuit welke de fondamente van den muur van het Nieuwe Jeruzalem bestonden.

Dat de haren des hoofds en de baard overeenstemmen met het Woord in de laatsten daarvan, dit kan, terwijl het voor het eerst gezegd en gehoord wordt, wonderlijk schijnen; maar die overeenstemming trekt de oorzaak vanuit dit dat alle dingen des Woords overeenstemmen met alle dingen des Hemels, en de Hemel met alle dingen des menschen; want de Hemel in zijn samenvatting is voor den Heer zooals één mensch, over welke overeenstemming men zie in het werk OVER DEN HEMEL EN DE HEL, n..... Dat alle dingen des Woords overeenstemmen met alle dingen des Hemels, werd mij gegeven te doorvatten vanuit dit dat de afzonderlijke hoofdstukken in het profetische Woord overeenstemmen met de afzonderlijke gezelschappen des Hemels, want terwijl ik de profetische dingen des Woords van Jesaja tot Malachia doorliep, werd het gegeven te zien dat de gezelschappen des Hemels in hun orde te voorschijn werden geroepen, en zij doorvatten hieruit den met hen zelf overeenstemmenden geestelijken zin. Vanuit deze en vanuit andere bewijzen bleek mij dat er een overeenstemming was van den ganschen Hemel met het Woord in een reeks; daar er nu zulk een overeenstemming van het Woord met den Hemel is, en de Hemel in geheel en in deel overeenstemt met den mensch, is het vandaar dat het laatste des Woords overeenstemt met de laatsten des menschen; het laatste des Woords is de zin der letter, en het laatste des menschen zijn de haren des hoofds en des baards. Vandaar is het dat de menschen die het Woord ook in de laatsten daarvan hebben liefgehad, na den dood terwijl zij geesten worden met sierlijk verzorgde haren verschijnen; evenzoo de Engelen; de zelfden laten ook wanneer zij Engelen worden den baard groeien. Omgekeerd echter verschijnen allen die den zin der letter des Woords veracht hebben, na den dood terwijl zij geesten worden, kaal, hetgeen ook een teeken is dat zij zonder ware dingen zijn; daarom ook bedekken zij, om zich niet voor anderen te schamen hun hoofd met een tiara. Aangezien de haren en de baarden het laatste des Hemels beteekenen, en vandaar ook

de laatsten van het Goddelijk Ware of van het Woord, wordt derhalve de Oude van dagen beschreven dat hij haar des hoofds had zooals reine wol, bij Daniël Hfdst. VII: 9; evenzoo de Zoon des Menschen, of de Heer ten aanzien van het Woord, Apoc. I: 14; en daarom bestond de sterkte van Simson in diens haren; en deze afgesneden, werd hij zwak; en het nazireaat is van het haar, want door een nazireër werd de Heer uitgebeeld ten aanzien van Zijn laatsten, dus ook de Hemel in laatsten. Dit was de oorzaak dat 42 knapen werden verscheurd door beren omdat zij Elisa kaal heetten, II Kon. II: 23, 24. Elisa, evenals Elias en de overige profeten beeldden den Heer uit ten aanzien van het Woord, en het Woord zonder den laatsten zin daarvan, die de zin der letter is, is niet het Woord; want de zin der letter des Woords is zooals een vat met edelen wijn gevuld; daarom wordt als het vat gebroken is alle wijn verspreid; en de zin der letter des Woords is zooals de beenderen en de huid bij den mensch; deze weggenomen valt de gansche mensch uiteen; vandaar is het dat de samenhang, ja zelfs de macht des ganschen Woords bestaat in den laatsten zin daarvan, die de zin der letter is, want deze zin ondersteunt en houdt al het Goddelijke Ware daar samen. Aangezien het kale beteekent geen ware omdat het laatste daarvan er niet is, worden [zij van] de Joodsche Kerk terwijl zij Jehovah verlieten en het Woord verachtten, kaal geheeten, als bij Jeremia: *“Alle hoofd kaal, en alle baard geschoren”*, XLVIII: 37; bij Jesaja: *“Kaalheid op de hoofden, en de baard geschoren”*, XV: 2; bij Ezechiël: *“Opdat hij zou scheren het hoofd en den baard met een scheermes”*, V: 1; bij Ezechiël: *“Op alle aangezichten schaamte, en op alle hoofden kaalheid”*, VII: 8; bij denzelfde: *“Alle hoofd verkaald”*, XXIX: 18; en ook elders, als Amos VIII: 10; Micha I: 16. Maar de zin des Woords, die de zin der letter wordt geheeten, stemt in de laatsten daarvan overeen met de haren des hoofds; in de overige dingen stemt hij overeen met de verschillende deelen in den mensch, als met diens hoofd, borst, lenden, voeten; maar waar die overeenstemmingen in dien zin zijn is het Woord zooals bekleed, en vandaar stemt hij overeen met de kleederen dier deelen, want kleederen in het algemeen beteekenen ware dingen, en stemmen ook werkelijk met die overeen. Maar nochtans zijn verscheidene dingen in den zin der letter des Woords naakt, zooals zonder kleederen, en die stemmen overeen met het aangezicht des menschen en ook met diens handen, welke deelen naakt zijn; die dingen des Woords zijn van dienst voor de Leer der Kerk, omdat zij in zich natuurlijk geestelijke ware dingen zijn; vanwaar kan vaststaan dat het er niet aan ontbreekt dat de mensa' naakte waarheden ook daar zou kunnen vinden en zien.

II. Dat de wijsheid der Engelen der drie Hemelen is uit den Heer door het Woord, aan hetwelk de zin der letter daarvan dient tot schraag en grondslag

Vanuit den Hemel werd gehoord dat bij de Oudsten op dezen aardbol onmiddellijke openbaring was, en dat zij derhalve niet een geschreven Woord hadden; maar na de tijden van die, toen onmiddellijke openbaring zonder gevaar der zielen niet gegeven noch opgenomen kon worden, behaagde het den Heer, opdat niet de vergemeenschapping en de verbinding van de menschen met de Hemelen onderschept zou worden en te gronde gaan, het Goddelijk Ware te openbaren door het Woord, dat door louter overeenstemmingen is geschreven, hetwelk vandaar zoodanig is in den laatsten zin, dat het in zich bevat de wijsheid der Engelen der drie Hemelen. Deze wijsheid verschijnt niet in ons Woord maar nochtans is zij hetzelve in. Hoe zij hetzelve inis zal met weinig dingen worden gezegd. Er zijn drie Hemelen, de een beneden den ander, en de wereld onder hen; in den hoogsten Hemel is de engellijke wijsheid in den hoogsten graad, die de hemelsche wijsheid, wordt geheeten; in den middelsten Hemel is de engellijke wijsheid in den middelsten graad, die de geestelijke wijsheid wordt geheeten; in den laatsten Hemel echter is de engellijke wijsheid in den laatsten graad, die natuurlijk-geestelijk en -hemelsch wordt geheeten; in de wereld is, omdat zij beneden de Hemelen is, de wijsheid in den laagsten graad, die natuurlijk wordt geheeten. Al deze graden van wijsheid zijn het Woord dat in de wereld is in, maar in gelijktijdige orde, want de opeenvolgende orde wordt in de afklimming gelijktijdig; vandaar wordt het gelijktijdige de samenvatting van al zijn opeenvolgende dingen; het hoogste in de opeenvolgende orde wordt het binnenste in de gelijktijdige orde, het middelste wordt het middelste daar, en het laatste wordt het laatste daar. Een zoodanig gelijktijdige is het Woord in de wereld; in het binnenste daarvan is de Heer zooals een Zon, uit welke het Goddelijk ware en Goddelijk goede, licht en vlam, door middelste tot aan laatste dingen zich ontrilt en voortplant; naastgelegen in dat gelijktijdige is het Goddelijk hemelsche hoedanig het is in den hoogsten of derden Hemel, vanuit hetwelk de Engelen daar wijsheid hebben; daarna volgt het Goddelijk geestelijke hoedanig het is in den middelsten of tweeden Hemel, vanuit hetwelk de Engelen daar wijsheid hebben; na dat volgt het Goddelijk natuurlijk geestelijke en natuurlijk

hemelsche hoedanig het is in den laatsten of eersten Hemel, vanuit hetwelk de Engelen daar wijsheid hebben; de laatste peripherie van dit gelijktijdige maakt het Goddelijk natuurlijke hoedanig het is in de wereld, vanuit hetwelk de menschen wijsheid hebben; dit laatste omgordt, bindt en houdt aldus de innerlijke dingen samen, opdat zij niet wegvloeien, dus het dient ook tot schraag. Zoodanig is ons Woord in den zin der letter in het gemeen en ook in elk deel. Wanneer dit derhalve heilig uit den mensch wordt gelezen, worden de innerlijke dingen daarvan wederom gebonden en herwevers, en elke Hemel put daaruit het zijne, de geestelijke Engelen hun Goddelijk geestelijke, en de hemelsche Engelen hun Goddelijk hemelsche, vanuit dewelke zij wijsheid hebben. Dat ons Woord zoodanig is, werd niet slechts gezegd en gehoord vanuit den Hemel, maar ook met veel ondervinding getoond en bevestigd. Het Goddelijke, nedergezonden uit den Heer in de wereld, kon niet anders dan door de Hemelen in hun orde heengaan en in de wereld aldus gevormd bestaan, opdat het in eendere orde door de Hemelen terugkeere tot den Heer uit wien het is.

12. Over de Verlichting door het Woord

Elk mensch die in geestelijke aandoening van het ware is, dat is, die het ware zelf liefheeft omdat het waar is, wordt verlicht uit den Heer terwijl hij het Woord leest, niet echter de mensch die vanuit alleene natuurlijke aandoening van het ware, welke de begeerte tot weten wordt geheeten, dit leest; deze ziet niet iets anders dan hetgeen samenstemt met zijn liefde of met de beginselen die hij òf zelf opgevat, òf uit anderen door gehoor of door lezing geput heeft. Met weinig dingen zal derhalve gezegd worden vanwaar de mensch en welk mensch verlichting heeft door het Woord. Die mensch heeft verlichting die de booze dingen schuwt omdat zij zonden zijn, en omdat zij tegen den Heer zijn, en tegen Zijn Goddelijke wetten; bij deze en niet bij een ander wordt het geestelijk gemoed geopend, en voor zooveel dit wordt geopend, treedt het licht des Hemels binnen, en vanuit het licht des Hemels is alle verlichting in het Woord; want dan heeft de mensch den wil van het goede; deze wil wordt, wanneer hij tot dat nut wordt bepaald, in het verstand eerst aandoening van het ware, daarna doorvatting van het ware, kort daarop door middel van het redelijk licht denking van het ware, aldus beslissing en conclusie, welke bij het overgaan daaruit in het geheugen tegelijk ook in het leven overgaat, en aldus blijft. Dit is de weg van alle verlichting in het Woord, en ook de weg van de hervorming en de wederverwekking des menschen; maar het is noodzakelijk dat te voren het geheugen erkentissen zoowel van geestelijke als van natuurlijke dingen inzijn, want deze zijn de voorraadkamers in welke de Heer door middel van het licht des Hemels werkt, en hoe voller deze zijn, en zonder bevestigde valsche dingen, des te verlichter doorvatting wordt gegeven en des te zekerder conclusie, want de Goddelijke werking valt niet in een ledig en ijl mensch, als bijvoorbeeld die niet weet dat de Heer zuivere Liefde is, en zuivere Barmhartigheid, het Goede zelf en het Ware zelf, en dat de Liefde zelf en het Goede zelf in zijn wezen zoodanig is, dat het niet aan iemand het booze kan doen, noch toornen en wraak nemen, en die niet weet dat het Woord in den zin der letter op verscheidene plaatsen is vanuit aanschijnen; deze kan niet worden verlicht in het Woord, waar gezegd wordt aangaande Jehovah dat Hij ontsteekt en toornt, en dat Hij vuur en woede heeft, dat Zijn toorn gloeit tot aan de laagste hel, als bij David; dat er niet een booze is in de stad dat Jehovah niet gedaan heeft, Amos III: 6; dat de Heer zich zal verblijden om boos te doen zooals Hij zich verblijd heeft om wel te

doen. Deuter. xxviii: 63; dat Hij in verzoeken inleidt, als in het gebed des Heeren; evenzoo in de overige dingen.

13. Hoeveel de middellijke openbaring, die geschiedt door het Woord, staat boven de onmiddellijke openbaring, die geschiedt door geesten

Geloofd wordt dat de mensch meer verlicht en wijs zou kunnen worden als hij onmiddellijke openbaring had door de spraak met geesten en met Engelen, maar het tegendeel is het geval; de verlichting door het Woord geschiedt door een innerlijken weg, doch de verlichting door onmiddellijke openbaring geschiedt door een uiterlijken weg; de innerlijke weg is door den wil in het verstand, de uiterlijke weg is door het gehoor in het verstand. De mensch wordt door het Woord verlicht uit den Heer voor zooveel de wil in het goede is, doch de mensch kan door het gehoor onderricht en als het ware verlicht worden hoewel de wil in het booze is; en hetgeen binnentreedt in het verstand bij den mensch wiens wil in het booze is, is niet binnen maar buiten hem; het is alleen in het geheugen, en niet in het leven; en hetgeen buiten den mensch is, en niet in diens leven, wordt langzamerhand afgezonderd, en zoo niet eerder dan toch na den dood; want de wil die in het booze is Of werpt dat uit, òf verstikt dat, èf vervalscht en profaneert dat; want de wil maakt het leven des menschen, en werkt aanhoudend op het verstand, en dat wat vanuit het geheugen in het verstand is, beschouwt het als buiten te liggen; omgekeerd werkt het verstand niet op den wil, maar leert slechts hoe de wil zal werken; daarom, als de mensch vanuit den Hemel alle dingen wist die ooit de Engelen weten, of als hij alle dingen wist die in het Woord, voorts die welke in alle Leeren der Kerk zijn, en bovendien wat de Vaders geschreven en de concilies voorgeschreven hebben, en evenwel de wil in het booze is, wordt hij nochtans na den dood beschouwd zooals iemand die niets weet, omdat hij niet wil wat hij weet; en omdat het booze het ware haat, werpt de mensch dan zelf die dingen uit, en in hun plaats neemt hij valsche dingen aan, die met het booze van zijn wil samenstemmen. Bovendien wordt noch aan eenig geest noch aan eenig Engel verlof gegeven, eenig mensch op dezen aardbol te leeren in de Goddelijke ware dingen, maar de Heer zelf leert elken willekeurige door het Woord, en Hij leert voor zooveel als de mensch uit den Heer het goede in den wil opneemt, en hij neemt dit voor zooveel op als hij de booze dingen als zonden schuwt. Een ieder mensch is ook in gezelschap van geesten ten aanzien van zijn aandoeningen en de denkingen daaruit,

in hetwelk hij zooals één met hen is; daarom spreken de met den mensch sprekende geesten vanuit diens aandoeningen en volgens die; de mensch kan niet met andere spreken tenzij de vorige gezelschappen in welke hij is, eerst verwijderd worden, hetgeen niet geschiedt tenzij door de hervorming van diens wil. Omdat een ieder mensch in gezelschap is met geesten die, van de zelfde religie [zijnde], met hem zijn, bevestigen derhalve de met hem sprekende geesten alle dingen die de mensch tot zijn religie heeft gemaakt; dus enthousiaste geesten alle dingen van enthousiasme die bij den mensch zijn, Quakeriaansche geesten alle dingen van Quakerisme, en Moraviaansche geesten alle dingen van Moravianisme, enzoovoort; vandaar bevestigingen van het valsche die nooit uitgeroeid kunnen worden; vanuit deze dingen blijkt dat de middellijke openbaring, die door het Woord geschiedt, staat boven de onmiddellijke openbaring, die door geesten geschiedt. Wat mij aangaat was het niet geoorloofd wat ook te nemen vanuit den mond van eenig geest, noch vanuit den mond van eenig Engel, maar vanuit den mond van den alleenen Heer.

14. Over het Woord in de Hemelen

In alle Hemelen is het Woord, en het wordt daar gelezen zooals in de wereld, en er wordt gepredikt vanuit hetzelfde, want het is het Goddelijk Ware vanuit hetwelk de Engelen inzicht en wijsheid hebben; want zonder het Woord weet niemand iets aangaande den Heer, aangaande liefde en geloof, aangaande de verlossing, en aangaande de overige arcana der hemelsche wijsheid; ja zelfs zou zonder het Woord de Hemel niet zijn, zooals zonder het Woord de Kerk niet zou zijn in de wereld; aldus zou er niet zijn verbinding met den Heer. Dat er niet eenige natuurlijke theologie bestaat zonder openbaring, en in den Christelijken kring zonder het Woord, werd boven getoond; als zij niet wordt gegeven in de wereld kan zij ook niet aan iemand na den dood gegeven warden, want hoedanig de mensch ten aanzien van zijn religieuze in de wereld is, dusdanig is hij ten aanzien van het religieuze na den dood terwijl hij een geest wordt. En de geheele Hemel bestaat niet vanuit eenige Engelen viSer de wereld of met de wereld geschapen, maar vanuit hen die menschen zijn geweest, en toen innerlijk Engelen; dezen komen door het Woord in den Hemel in geestelijke wijsheid, welke innerlijke wijsheid is, omdat het Woord daar geestelijk is.

Het Woord in het geestelijk Rijk des Heeren is niet zooals het Woord in de wereld; in de wereld is het Woord natuurlijk, in dat Rijk echter is het geestelijk; het verschil is zooals tusschen den natuurlijke zin daarvan en den geestelijken zin daarvan, en hoedanig deze is werd met vele dingen getoond in de HEMELSCHEN VERBORGENHEDEN, alwaar alle dingen die in Genesis en in Exodus zijn, volgens dien zin werden ontvouwd; zoodanig is het verschil dat geen woord eender is; voor namen zijn daar dingen, evenzoo voor getallen, en voor historische dingen zijn daar kerkelijke dingen. Doch wat wonderbaarlijk is: terwijl een Engel dat leest, weet hij niet anders dan dat het eender is als het Woord dat hij in de wereld heeft gelezen; de oorzaak is omdat hij niet langer eenige natuurlijke voorstellingen heeft, maar in plaats daarvan geestelijke voorstellingen, en het natuurlijke en het geestelijke zijn door overeenstemmingen zoo verbonden dat zij als één maken; wanneer hij daarom vanuit het natuurlijke in het geestelijke komt, schijnt het hem toe alsof het hetzelfde is; ja zelfs weet de Engel ook niet dat hij wijzer is dan hij in de wereld is geweest, hoewel hij zulke overuitstekende wijsheid heeft dat zij naar verhouding onuitsprekelijk is; ook kan hij het onderscheid niet kennen, omdat hij in zijn geestelijken staat niet iets weet aangaande zijn natuurlijke

staat in welken hij was in de wereld; ook kan hij niet vergelijken en onderscheid maken, omdat hij in dezen niet terugkeert, en aldus een vergelijking maken; maar nochtans wordt de Engel steeds in wijsheid vervolmaakt, in den Hemel meer dan in de wereld omdat hij in zuiverder geestelijke aandoening van het ware is.

Het Woord in het hemelse Rijk des Heeren echter is veel uitnemender en wijzer dan het Woord dat in het geestelijk Rijk van Hem is, en zij verschillen in eenderen graad zooals het natuurlijk Woord dat in de wereld is en het geestelijk Woord waarover gehandeld werd; want in dat Woord is de binnenste zin, die de hemelsche wordt geheeten, waarin alle dingen des Woords handelen over den alleenen Heer; in dit Woord wordt voor Jehova gelezen de Heer, en voor Abraham, Izak, en Jakob, voorts voor David, alsmede voor Mozes, Elias en de overige profeten, wordt de Heer genoemd; en het Goddelijke van Hem, onder hen verstaan, wordt door eigenaardige merkteekens onderscheiden; door de namen der stammen Israëls, die er twaalf zijn, en ook door de namen der apostelen daar, wordt iets des Heeren ten aanzien van de Kerk gelezen; en aldus in de overige dingen. Vanuit dit bleek mij dat de geheele Gewijde Schrift in den binnensten zin over den alleenen Heer handelt. Er doet zich een verschil voor tusschen die twee Woorden, het geestelijke en het hemelsche, zooals tusschen de denkingen, die des verstands zijn, en tusschen de aandoeningen, die des wils zijn, want de Engelen van het hemelsch Rijk zijn in de liefde tot den Heer en daaruit in de aandoening van het goede, en de Engelen van het geestelijk Rijk in het geloof in den Heer en daaruit in de doorvatting van het ware.

Het geestelijk Woord en het hemelsch Woord verschillen ook ten aanzien van het schrift; het schrift van het geestelijk Woord is vanuit letters die eender zijn als de typographische letters van onze wereld, maar elke willekeurige letter maakt een zin; daarom zoudt gij als gij dat schrift zaagt, niet één woord verstaan, want er is letter aan letter in een aanhoudende reeks, met lijntjes en punten boven en beneden, want het is volgens de geestelijke spraak, die niets gemeen heeft met de natuurlijke spraak. De Engelen zien hoe wijzer zij zijn meer innerlijke arcana vanuit hun zoo geschreven Woord dan de eenvoudiger Engelen zien; de daar verborgen dingen staan helder open voor de oogen der wijzen, niet echter voor de oogen der eenvoudigen, evenzoo, maar in meerdere mate, als het geval is in ons Woord, waarin ook de wijzen meer dingen zien dan de eenvoudigen. Het schrift van het hemelsch Woord echter is vanuit letters die in de wereld onbekend zijn; het zijn weliswaar alfabetische letters maar onverschillig welke is vanuit omgebogen lijnen met hoorntjes boven en

beneden, en er zijn jota's of punten in de letters, en ook beneden en boven die; er werd gezegd dat de Oudsten op dezen aardbol zulk een schrift hadden; het komt eenigermate, maar weinig, met het Hebreuwsche schrift overeen; door een zoodanig schrift warden de aandoeningen uitgedrukt die der liefde zijn; daarom behelst het meer arcana dan zij zelf kunnen uitspreken; zij drukken die niet uit te spreken arcana welke zij vanuit hun Woord doorvatten, door uitbeeldingen uit. De wijsheid die in dit Woord verborgen ligt, gaat de wijsheid die in het geestelijk Woord ligt, te boven zooals duizend milliarden een eenheid.

Opdat het verschil worde verstaan tusschen de drie Woorden, het natuurlijke, het geestelijke, en het hemelsche, die nen tot voorbeeld de eerste hoofdstukken van Genesis, waar gehandeld wordt over Adam, zijn echtgenoot, en het Paradijs; in het natuurlijk Woord, dat in de wereld is, wordt beschreven de schepping der wereld en de eerste schepping van den mensch, en de verkwikkelijkheden en aardse verrukkelijkheden van gene en dezen, en onder de genoemde personen na hem tot aan den vloed worden diens nakomelingen verstaan, en onder de getallen hunne leeftijden; doch in het geestelijk Woord, dat bij de Engelen is die in het geestelijk Rijk zijn, worden niet die dingen verstaan, maar wordt in het eerste hoofdstuk beschreven de hervorming en de wederverwekking van de menschen der Oudste Kerk, welke ook een nieuwe schepping wordt geheeten; in het tweede hoofdstuk wordt door het Paradijs beschreven het inzicht der menschen dier Kerk, door Adam en diens echtgenoot die Kerk zelf, en door hun nakomelingen tot aan den vloed worden de veranderingen van staat dier Kerk beschreven, totdat zij ophield, en ten slotte haar ondergang door den vloed; in het hemelsche Woord echter, of in het Woord dat bij de Engelen is die in het hemelsch Rijk des Heeren zijn, wordt in het eerste hoofdstuk beschreven de verheerlijking van het menschelijke des Heeren; in de plaats van het Paradijs wordt de Goddelijke Wijsheid van Hem beschreven; onder Adam zelf wordt daar verstaan de Heer ten aanzien van het Goddelijke zelf en tevens het Goddelijk Menschelijke, en onder diens echtgenoot de Kerk, die, daar zij het leven uit den Heer heeft, Chavah wordt geheeten, uit leven; en aangaande haar zegt Adam dat zij was zijn been en zijn vleesch, en dat zij één vleesch waren, omdat de Kerk uit den Heer is, en vanuit Hem, en met Hem zooals één; door de namen, die de nageslachten van Adam zijn, worden daar de opeenvolgende staten van opneming van den Heer beschreven, en van de verbinding met Hem, uit de menschen dier Kerk, totdat er in het geheel geen opneming en vandaar geen verbinding was. Wanneer derhalve die eerste hoofdstukken vanuit ons Woord

uit rechtschapen menschen, vooral uit kleine kinderen, knapen en meisjes, worden gelezen, en zij worden aangedaan met vreugde vanuit den staat der schepping van alle dingen, en vanuit het paradijs, zoo worden die zinnen ontrold, en verstaan de geestelijke Engelen die dingen volgens hun Woord, en de hemelsche Engelen volgens het hunne, zonder dat zij weten dat de mensch of het kleine kind, de knaap, dit leest; want die zinnen worden in hun orde ontrold, omdat zij overeenstemmen, en de overeenstemmingen zijn zoodanig vanuit de schepping. Vanuit deze dingen blijkt hoedanig het Woord in zijn schoot is, namelijk dat het drie zinnen heeft, een laatsten, die natuurlijk is, voor den mensch, in de meeste dingen handelend over wereldlijke dingen, en waar het over de Goddelijke dingen handelt worden zij nochtans door zulke dingen die in de wereld zijn, beschreven; een middelsten zin, die geestelijk is, waarin zulke dingen die der Kerk zijn, beschreven worden; en een binnensten zin, die hemelsch is, waarin zulke dingen die des Heeren zijn, zijn bevat; want de geheele natuur is het uitbeeldend theater van het Rijk des Heeren, en het Rijk des Heeren, dat de Hemel en de Kerk is, is het uitbeeldend theater van den Heer zelf; want zooals de Heer Zijn Menschelijke heeft verheerlijkt, zoo verwekt Hij ook den mensch weder, en zooals Hij den mensch wederverwekt, zoo heeft Hij hem ook geschapen.

Vanuit deze dingen kan vaststaan hoedanig het Woord in zijn schoot is; het natuurlijk Woord zooals het in de wereld in den Christelijken kring is, bevat binnen in zich zoowel het geestelijk Woord als het hemelsch Woord, want de geestelijke zin van ons Woord is het Woord in de Hemelen die het geestelijk Rijk des Heeren samenstellen, en de hemelsche zin van ons Woord, die de binnenste zin daarvan is, is het Woord in de Hemelen die het hemelsch Rijk des Heeren samenstellen; daarom is in ons natuurlijk Woord zoowel het geestelijk Woord als het hemelsch Woord bevat, maar in het geestelijk en het hemelsch Woord is het natuurlijk Woord niet bevat; daarom is het Woord onzer wereld het volst van Goddelijke wijsheid en vandaar heiliger dan de Woorden der Hemelen.

15. Over het verloren oude Woord

Dat er een Woord bij de Ouden is geweest, samengeschreven door louter overeenstemmingen zooals ons Woord, maar dat dit verloren is, werd mij verhaald uit Engelen van den derden Hemel; en er werd gezegd dat dit Woord nog bij hen bewaard is, en in gebruik bij de Ouden in dien Hemel bij wie, toen zij in de wereld waren, dit Woord was; die Ouden bij wie dat Woord nog in gebruik is in de Hemelen, waren voor een deel vanuit het land Kanaän, en vanuit de grensgebieden daarvan, voorts ook vanuit enkele koninkrijken in Azië, als vanuit Syrië, Mesopotamië, Arabië, Chaldea, en Assyrië, en Egypte, vanuit Zidon en Tyrus, en de inwoners van al deze koninkrijken waren in den uitbeeldenden eeredienst, en daaruit in de wetenschap van de overeenstemmingen; de wijsheid van dien tijd hadden zij vanuit die wetenschap, aangezien zij door haar vergemeenschapping met de Hemelen hadden, en innerlijke doorvatting, en bij verscheidenen samenspraak met geesten. Maar omdat dit Woord vol van zulke overeenstemmingen was, die in verwijderd verband hemelsche dingen beteekenden, en vandaar in den loop des tijds aanving uit velen vervalscht te worden, verdween het derhalve geleidelijk, vanuit de Goddelijke Voorzienigheid des Heeren, en werd een ander Woord gegeven, dat door niet zoozeer verwijderde overeenstemmingen was samengeschreven, en dit door de profeten bij de zonen Israëls. In dit Woord werden evenwel de namen behouden der plaatsen die in het land Kanaän en rondom in Azië zijn, en zij beteekenden eendere dingen. Vanwege deze oorzaak werden de nakomelingen van Abraham vanuit Jakob binnengeleid in het land Kanaän, en werd daar het Woord geschreven, in hetwelk die plaatsen genoemd moesten worden.

Dat er zulk een Woord bij de Ouden is geweest, blijkt ook bij Mozes, door wien het wordt genoemd, en vanuit hetwelk iets genomen is in Num. Hfdst. xxi vers 14 en 27. De historische dingen van dat Woord werden de *Oorlogen van Jehovah*, en de profetische dingen de *Uitspraken* geheeten. Vanuit de historische dingen van dat Woord nam Mozes deze dingen: *Daarom wordt gezegd in het Boek van de Oorlogen van Jehovah: Tegen Vaheb in Suphah, en de stroomen, Arnon, en de waterleiding der stroomen die afweek tot waar Ar wordt bewoond, en zich vertoont aan de grens van Moab*, vers 14, 15; onder de Oorlogen van Jehovah worden daar verstaan en beschreven de worstelingen des Heeren met de hellen en de overwinningen op haar wanneer Hij in de wereld zal komen; de zelfde worstelingen worden ook op vele plaatsen in de

historische dingen van ons Woord verstaan en beschreven, als in de oorlogen van Josua met de natiën van het land Kanaän, in die der Richteren en in de oorlogen van David en van de overige Koningen. Vanuit de profetische dingen van dat Woord zijn deze dingen genomen door Mozes: *Daarom zeggen de profetische Uitspraken: Schrijdt Chesbon in, de stad van Sichon worde gebouwd en bevestigd, want een vuur is uitgegaan vanuit Chesbon, eene vlam vanuit de stad van Sichon, die gegeten heeft Ar van Moab, de bezitters der hoogten van Arnon; wee u, Moab; gij zijt vergaan, volk van Kemosch; hij heeft gegeven zijne zonen ontcomers, en zijne dochters in gevangenschap aan den koning der Emorrieten Sichon. Met pijlen hebben wij hen nedergeveld; Chesbon is vergaan tot aan Dibon, en wij hebben hen verwoest tot aan Nophach, zijnde tot aan Medeba*, vers 27, 28, 29, 30; dat die profetische dingen uitspraken werden genoemd, en niet spreekwoorden of samenstellers van spreekwoorden, gelijk de vertalers het overzetten, kan vaststaan uit de beteekenis van het woord Meschalim in de Hebreeuwsche taal, zijnde niet slechts spreekwoorden maar ook profetische uitspraken, als kan vaststaan vanuit Num. Hfdst. xxiii vers 18; Hfdst. xxiv vers 3 en 15, waar gezegd wordt dat Bileam zijn uitspraak uitte, die profetisch was, ook aangaande den Heer; diens uitspraak wordt daar Maschal geheeten, in het enkelvoud; de dingen die door Mozes in die dingen beschreven zijn, zijn ook profetisch, echter niet spreekwoorden. Dat dat Woord evenzoo Goddelijk, of Goddelijk geïnspireerd was, blijkt bij Jeremia, waar bijna eendere woorden zijn, namelijk: *Een vuur is uitgegaan vanuit Chesbon, en een vlam van tusschen Sichon, die gegeten heeft den hoek van Moab, en de kruin der zonen van het gedruisch. Wee u, Moab, het volk van Kemosch is vergaan, want uwe zonen zijn voortgesleurd in gevangenschap en uwe dochters in gevangenschap*, Jerem. XLVIII: 45, 46. Behalve deze dingen wordt ook een profetisch Boek van dat oude Woord geciteerd, het Boek *Jaschar* geheeten of het *Boek des Rechten*, door David II Sam. I: 18, en door Josua, Hfdst. x: 13; vanuit hetwelk blijkt dat het historische aldaar aangaande de zon en de maan een profetische was vanuit dat boek. Bovendien werd mij gezegd dat de zeven eerste hoofdstukken van Genesis in dat zelfde Woord zoo helder aanwezig zijn dat niet een woordje ontbreekt.

De religieuze dingen van meerdere natiën zijn vanuit dat Woord afgeleid en overgebracht, als uit het land Kanän en vanuit verschillende plaatsen van Azië in Griekenland, en daaruit in Italië, en door Ethiopië en door Egypte in eenige koninkrijken van Afrika. Maar in Griekenland maakten zij vanuit de overeenstemmingen fabels, en vanuit de Goddelijke attributen even zoovele goden, en den grootste van hen heetten zij Juppiter, uit Jehovah.

16. Over de natiën en de volken buiten de Kerk, bij wie het Woord niet is, en die vandaar niet iets weten aangaande den Heer en aangaande de Verlossing

Het zijn er weinigen bij wie het Woord is in verhouding tot hen bij wie het Woord niet is; het Woord is slechts in Europa, bij de Christenen die de gereformeerden worden geheeten; bij de roomschkatholieken, en de deze religie toegedane rijken zooals Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, meer dan de helft van Duitschland, en ook van Hongarije, voorts Polen, is weliswaar het Woord, maar het wordt niet gelezen; het Woord wordt ook weinig gelezen in Rusland, maar nochtans wordt geloofd dat het heilig is.

Die vergemeenschapping door het Woord: alleen in Engeland, Holland, in sommige vorstendommen in Duitschland. en in Zweden en Denemarken, wordt het Woord geleerd en gepredikt; doch in Azië, Afrika, en de Indiën, bij de natiën die talrijker zijn dan de gereformeerde Christenen, is het Woord onbekend. Maar opdat het Woord niet verloren zou gaan, is uit den Heer daarin voorzien dat de Joodsche natie, bij welke het Woord van het Oude Testament is in zijn oorspronkelijke taal, nog zou blijven voortbestaan en verspreid over veel van den aardbol zou wonen; en hoewel deze natie loochent dat de Heer de Messias of Christus is, uit de profeten voorzeggd, en hoewel zij boos van harte is, heeft nochtans de lezing uit hen van het Woord gemeenschap met sommige Hemelen, want de overeenstemmingen eergemeenschappen, van welken aard de persoon ook zij die leest, mits hij dit voor Goddelijk erkent; zoo heden zooals oudtijds; want wanneer zij Mozes, Abraham, Izak en Jakob, David, Elia, en meer in het Woord genoemden, aanbidden zooals godheden, doorvatten de Hemelen in plaats van hen den Heer, niet wetende den persoon in de wereld vanuit wien dat heilige van eeredienst voortgaat; zoodanig is de verbinding van den Hemel met den mensch door het Woord.

17. Maar het is met de zaak aldus gesteld: er kan niet eenige verbinding met den Hemel bestaan tenzij er ergens op den aardbol een Kerk is waar het Woord is, en door dit de Heer bekend is, omdat de Heer de God des Hemels en der aarde is, en zonder den Heer geen heil; het is voldoende dat ergens op den aardbol een Kerk is waar het Woord is; hoewel zij vanuit betrekkelijk weinigen bestaat, is door dit nochtans de Heer tegenwoordig waar gij wilt in den geheelen kring der landen, en door dit is de Hemel verbonden met het

menschelijk geslacht, want er is verbinding door het Woord; doch zonder het Woord ergens in den kring der landen zou er niet verbinding zijn met iemand. De oorzaak der tegenwoordigheid des Heeren en der verbinding van den Hemel met de aardbewoners waar gij wilt door het Woord, is omdat de geheele Hemel voor den Heer is zooals één Mensch, evenzoo de Kerk, en ook daadwerkelijk Mensch is, omdat de Heer de Hemel is, en ook de Kerk; in dien Mensch is de Kerk waar het Woord wordt gelezen en waaruit de Heer bekend is, zooals het hart en zooals de long; en zooals vanuit deze twee fonteinen des levens in het menschelijk lichaam alle overige leden en ingewanden blijven bestaan en leven, zoo ook blijven al diegenen bestaan en leven in den kring der landen bij wie een religieuze is in hetwelk één God wordt vereerd, en die de leden en de ingewanden van dien Grootsten Mensch samenstellen die de Hemel en de Kerk is; want door het Woord in de Kerk, hoewel betrekkelijk bij weinigen, hebben de overigen leven uit den Heer door den Hemel, zooals de leden en de ingewanden van het gansche lichaam vanuit hart en long; er is ook eendere vergemeenschapping. Hetgeen ook de oorzaak is dat de Christenen bij wie het Woord wordt gelezen, de borst van dien Mensch samenstellen; zij zijn ook in het midden van allen; rondom die zijn de roomsch-katholieken, rondom die de Mahomedanen, die den Heer erkennen als den Grootsten Profet, en als den Zoon Gods; achter dezen echter zijn de Afrikanen, en den laatsten omtrek stellen de natiën en volken vanuit Azië en vanuit de Indiën samen. Ook schouwen allen die in dien Mensch zijn, naar het middelpunt. Bovendien is ook in dat middelpunt, waar, als gezegd werd, de Christenen zijn die het Woord hebben, het grootste licht, omdat het licht in de Hemelen is het Goddelijk Ware, voortgaande uit den Heer als Zon; het licht daaruit, als uit zijn centrum, plant zich voort tot alle peripherieën, en verlicht. Daaruit is de verlichting van de natiën en de volken buiten de Kerk, ook door het Woord, — want alle licht van het ware is vanuit den Heer door den Hemel bij den mensch.

Zooals het in den geheelen Hemel is, zoo is het ook in elk willekeurig gezelschap des Hemels, want elk willekeurig gezelschap des Hemels is een Hemel in kleineren vorm, en het is ook in den aanblik des Heeren zooals één mensch, over welke zaak men zie in het werk *OVER DEN HEMEL EN DE HEL* n. . . ; ook daar hebben zij die in het midden zijn, evenzoo betrekking op hart en long, en bij die is het grootste licht. Het licht zelf, en daaruit de doorvatting van het ware, plant zich voort vanuit dat midden naar de peripherieën in elke richting, en maakt hun geestelijk leven; en het werd getoond dat wanneer zij die in het midden waren, die de streek van hart en long samenstelden en bij wie

derhalve het grootste licht was, werden weggenomen, zij die rondom waren, in schaduw waren, en dan in zulk een geringe doorvatting van het ware, dat zij nauwelijks in eenige waren; maar zoodra zij terugkeerden werd het licht zooals eerder gezien, en was er doorvatting van het ware zooals eerder.

Vanuit deze dingen kan vaststaan dat het Woord hetwelk in de Kerk der gereformeerden is, alle natiën en volken verlicht door geestelijke vergemeenschapping welke zoodanig is; voorts dat daarin wordt voorzien uit den Heer dat er op dezen aardbol altijd een Kerk zij waar het Woord wordt gelezen. Daarom is, toen het Woord uit de roomschkatholieken bijna verworpen werd, vanuit de Goddelijke Voorzienigheid des Heeren de reformatie geschied, en aldaar het Woord wederom opgenomen; en ook dat het wordt heilig gehad uit een edele natie tusschen de pauselijken.

Aangezien er zonder het Woord niet erkentenis van den Heer is, dus ook niet zaliging, behaagde het derhalve den Heer toen het Woord bij de Joodsche natie geheel en al geschonden en vervalscht was en vandaar als het ware te niet werd gedaan, in de wereld te komen, en niet slechts het Woord te vervullen maar dit ook zijn ongereptheid te hergeven en het te herstellen, en aldus wederom licht te geven aan de bewoners van dezen aardbol, volgens des Heeren woorden bij Johannes: *“In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; in hetzelfde was het leven, en het leven was het licht der menschen, en het licht verschijnt in de duisternissen; Hij was het ware licht, hetwelk verlicht een iegelijk mensch komende in de wereld”*, I: 1, 4, 5, 9; bij denzelfde: *“Jezus zeide: Ik ben het licht der wereld; die Mij volgt, zal in de duisternissen niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben”*, VIII: 12; en bij Mattheus: *“Het volk zittende in duisternissen, heeft een groot licht gezien; den zittenden in de streek en de schaduw des doods, hun is een licht opgegaan”*, IV: 16. Aangezien het voorzegd is dat in het einde dezer Kerk ook duisternissen zouden opdoemen vanuit niet erkentenis en erkenning van den Heer, dat Hij is de God des Hemels en der aarde, en vanuit de scheiding van het geloof uit de naastenliefde, en door dit het echte verstand van het Woord te gronde ging, behaagde het derhalve den Heer nu den geestelijken zin des Woords te onthullen, en te openbaren dat het Woord in dien zin handelt over den Heer en over de Kerk, ja zelfs over die alleen, en meer andere dingen, door welke het bijna uitgebluschte licht hersteld moge worden. Dat het licht van het ware in het einde dezer Kerk uitgebluscht zou zijn, wordt verstaan onder des Heeren woorden bij Mattheus: *“Terstond na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de deugden der hemelen zullen bewogen*

worden; en dan zullen zij zien den Zoon des Menschen komende in de wolken des hemels met heerlijkheid en deugd", xxiv: 29, 30; onder de zon wordt daar de Heer verstaan ten aanzien van de Goddelijke Liefde, onder de maan de Heer ten aanzien van het geloof, onder de sterren de Heer ten aanzien van de erkenissen van het goede en ware; onder de wolken de zin der letter des Woords, en onder de heerlijkheid de geestelijke zin daarvan; — onder den Zoon des Menschen de Heer ten aanzien van het Woord.

Over de verbinding van den Hemel met den mensch der Kerk door den zin der letter des Woords.

18. Vanuit veel ondervinding is mij te weten gegeven dat het Woord den Hemel voor den mensch opent, dat is, dat terwijl de mensch het Woord leest, of vanuit dat spreekt, vergemeenschapping met den Hemel geschiedt; ik doorlas het profetische Woord van Jesaja tot aan Malachia, en het werd gegeven te doorvatten, dat elk willekeurig hoofdstuk, ja zelfs elk vers werd doorvat in eenig hemelsch gezelschap. En omdat de geestelijke zin wordt vergemeenschap, en niet de zin der letter, wisten derhalve de Engelen van het gezelschap niet dat deze dingen uit eenig mensch kwamen; hun schijnen zulke dingen die van binnen in het Woord waren, toe alsof zij ze uit zich dachten. Er waren bij mij Afrikaansche geesten, vanuit Abyssinië; eens werden hun de ooren geopend opdat zij het gezang zouden hooren in eenig tempel in de wereld vanuit de Psalmen van David; en zij werden met een zoodanige verkwikkelijkheid aangedaan dat zij samen met hen zongen; maar kort daarop werden de ooren gesloten zoodat zij niet eenig gezang van daar hoorden, en toen werden zij met nog grootere verkwikkelijkheid aangedaan, omdat zij geestelijk was; en tegelijk werden zij met inzicht vervuld, omdat de Psalm in den geestelijken zin handelde over den Heer en over de verlossing uit Hem. De verkwikkelijkheid der vreugde huns harten werd een korten tijd vergemeenschap met eenig hemelsch gezelschap vanuit den Christelijken kring, en door dit kwam dat in iets eenders; hieruit bleek dat er vergemeenschapping bestaat van den geheelen Hemel door het Woord.

Ik ga duizend andere ondervindingen voorbij door welke ik bevestigd ben dat de zin der letter van ons Woord die uitwerking te voorschijn brengt, ja zelfs dat de geestelijke zin zonder den begeleider, den natuurlijken zin, niet vergemeenschap wordt met den Hemel. De oorzaak is omdat de Heer vanuit eersten door laatsten invloeit, derhalve uit Zich in den natuurlijken zin des Woords, en daaruit den geestelijken en hemelschen zin daarvan oproept of ontrolt, en aldus verlichtende de Engelen leert en leidt; daarom wordt de Heer in het Woord de Eerste en de Laatste geheeten.

Vanuit deze dingen blijkt dat een leer der Kerk tenzij zij verzameld is en bevestigd vanuit den zin der letter des Woords, niets vermag, omdat zij niet gemeenschap heeft, maar de Leer vanuit den zin der letter, en samen met dien.

17. Dat de ware dingen, die des geloofs worden
geheeten, en de goede dingen, die der liefde
worden geheeten, op onuitsprekelijke wijze worden
vermeerderd in de inwendige zinnen, dus in
de Hemelen

Hoedanig de natuurlijke zin is zonder den geestelijken en den hemelschen, en omgekeerd.

De oorzaak is omdat de natuurlijke dingen uitwerkingen zijn vanuit de geestelijke dingen, en de geestelijke dingen uitwerkingen vanuit de hemelsche dingen, en de uitwerking bestaat vanuit zooveel dingen die voor het oog niet blijken, die oorzaken zijn, dat gezegd kan worden tot in het oneindige; de uitwerking is grof, en de oorzaak treedt het al der uitwerking binnen, en stelt die samen zooals haar gemeene, in hetwelk de bijzondere en de afzonderlijke dingen geheel en al binnen de sfeer van het gezicht van het oog zijn.

Het is vergelijkenderwijs zooals een boom die voor de oogen verschijnt met een weelde van takken, bladeren, en vruchten; al deze dingen zijn uitwerkingen, doch als gij den tak van binnen zoudt kunnen beschouwen ten aanzien van de draden, of het blad ten aanzien van de vezels, of de vrucht ten aanzien van alle dingen en de afzonderlijke dingen daarvan die onzichtbaar zijn, en het zaad ten aanzien van de onzichtbare dingen daarvan, vanuit welke de boom met al de dingen daarvan is, zoo zoudt gij zien hoe ontelbare en ook onuitsprekelijke dingen voor de oogen verborgen liggen. Eens werd een bloem ten aanzien van de innerlijke dingen daarvan, die geestelijk worden geheeten, geopend voor de Engelen, en toen zij zagen zeiden zij dat daarin als het ware een volkomen paradijs was, bestaande vanuit onuitsprekelijke dingen.

Het is ook vergelijkenderwijs zooals het menschelijk lichaam met al de leden en organen daarvan die voor het oog verschijnen, ten opzichte van de innerlijke dingen daarvan, waar zoovele organische vormen zijn — door louter arcana van alle wetenschappen lichamen uit één makende — dermate dat gij moogt zeggen dat daarin de arcana bijeengebracht zijn van alle wetenschappen, zooals physica, chemie, mechanica, geometrie, acustiek, optiek, welke arcana der wetenschappen nooit uitgevondt kunnen worden, omdat zij niet gevat kunnen worden. Zoodanig is het inwendige ten opzichte van het uitwendige,

of het geestelijke ten opzichte van het natuurlijke, en het hemelsche ten opzichte van het geestelijke. Het natuurlijke is in zich geschouwd niet dan een uitwendige vorm die de uitwerking der geestelijke dingen wordt geheeten, en het geestelijke is een uitwendige vorm die de uitwerking der hemelsche dingen wordt geheeten; daarom is al het geestelijke vanuit het hemelsche, en is al het natuurlijke vanuit het geestelijke. Hieruit blijkt hoe het verstaan moet worden dat het ware de vorm is van het goede, en dat het goede zijn hoedanige heeft in de ware dingen, omdat in die de vorm is, en zonder vorm het hoedanige ontbreekt; en dat het ware ontstaat vanuit het goede als uit zijn levende oorzaak; en dat als gij het goede uit de ware dingen verwijderd, het is alsof gij de pit van een amandel wegnaamt, en het ware is gelijk als de schil daarvan; of het is alsof gij het vleesch vanuit de vrucht wegnaamt, en de alleene huid overbleef; daarom wordt het ware zonder het goede verkeerd in iets zoodanigs dat fantastisch is, hetgeen uiterlijk eender verschijnt maar innerlijk leeg is. Zoo is het natuurlijke zonder het geestelijke, en ook het geestelijke zonder het hemelsche.

Omdat er onuitsprekelijke dingen in het geestelijke zijn die niet in het natuurlijke verschijnen, en ontelbare dingen in het hemelsche, blijkt derhalve hoedanig de natuurlijke, de geestelijke, en de hemelsche zin is; dat zij onuitsprekelijk zijn de een ten opzichte van den ander; vandaar volgen zij op elkander zooals wetenschap, inzicht, en wijsheid; daarom ook worden de menschen van den aardbol, omdat zij in het natuurlijk licht zijn, uit de Engelen wetenden geheeten, de Engelen van het geestelijk Rijk des Heeren echter worden inzichtsvollen geheeten, en de Engelen van het hemelsch Rijk des Heeren worden wijzen geheeten.

Het Woord in den zin der letter kan vergeleken worden met een boom rondom met een ongerepte schors of bast en met groei van groen voorzien; en de geestelijke zin kan worden vergeleken met zijn voeding vanuit verschillende sappen en wezens, gedeeltelijk opklimmende vanuit den grond, gedeeltelijk vanuit de lucht en vanuit den aether ingezogen door middel van de warmte en het licht der zon. Als de zin der letter alleen zou zijn, en niet tegelijk de geestelijke en de hemelsche zin, zou hij zijn als een boom zonder sap, ja zelfs zooals de alleene schors zonder hout; maar met die zinnen is hij een boom in zijn volmaakten staat; in dien gaat ook alle sap uit den wortel over door den bast of de schors; daarom droogt wanneer die is weggenomen, de boom uit; zoo zou de geestelijke zin des Woords zijn zonder den natuurlijken zin daarvan.

Over het Woord.

20. Dat alle heiligheid des Woords is in den zin der letter, en dat er geen heiligheid is in den geestelijken zin daarvan zonder den zin der letter; dat deze zou zijn zooals een huis zonder fundament, dus zooals een huis in de lucht; dat hij zou zijn zooals het menschelijk lichaam zonder huiden, welks dingen alle verstrooid zouden worden; dat alle innerlijke dingen des Woords verband hebben met het buikvlies, het borstvlies, en met de huiden; zoo de geestelijke zin met den zin der letter; dat de geestelijke zin zonder den zin der letter zou zijn zooals het samengehoudene zonder het samenhoudende, dus zooals wijn zonder vat dat een samenhoudende is — — Eender is het met het geestelijke zonder het natuurlijke, of met den Hemel der Engelen en hun wijsheid zonder het menschelijk geslacht en de Kerk aldaar, en het inzicht van haar vanuit den zin der letter. De zin der letter des Woords bij den mensch maakt dat verband en die verbinding. — Dit was ook de oorzaak dat de Heer in de wereld kwam, want alle zin der letter was uit de Joden vervalscht, dermate dat zij niet langer een laatste waren in den mensch; daarom kwam de Heer in de wereld, en trok Hij het Menschelijke aan, opdat Hij ook het Woord zou worden in den zin der letter, of het Goddelijk Ware in laatsten; daarom wordt gezegd dat het Woord vleesch geworden is, Joh. 1: 14.

Eender is het met de macht van het Goddelijk Ware; alle macht in de geestelijke wereld behoort aan het Goddelijk Ware, voortgaande uit den Heer. Hoedanig de macht van het Goddelijk Ware daar is, kan met vele dingen uit ondervinding worden toegelicht, over welke ondervinding meerdere dingen kunnen worden aangevoerd; en alle macht van het Goddelijk Ware bestaat in den zin der letter des Woords; in den geestelijken zin zonder den zin der letter is geen macht, maar in den zin der letter in welken de geestelijke zin is. Daarom, terwijl geesten iets aanvoeren vanuit den zin der letter, geschiedt klaarblijkelijke vergemeenschapping met den Hemel; doch niet als zij iets aanvoeren vanuit den geestelijken zin zonder den zin der letter.

Dat derhalve alle antwoorden vanuit den Hemel zijn geschied en geschieden door zulke dingen die van den zin der letter zijn; daarom beeldden de Urim en Thummim in den ephod van Aharon den zin der letter uit; die was het laatste kleed; daarom worden in de Apocalypse de fondamente van het Nieuwe Jeruzalem opgesomd als vanuit twaalf kostbare steenen, en bovendien vanuit paalen, die ook den zin der letter beteekenden; evenzoo beteekenden de Cherubim op den verzoendeksel den zin; daarom werden door dien aan Mozes en Aharon antwoorden gegeven.

De orde in welke zich de innerlijke dingen van het Goddelijk Ware nederleggen, vanuit welke de Engelen wijsheid hebben, namelijk de gelijktijdige orde; daarom is de zin der letter het samenhoudende.

Dat derhalve alle dingen van de Leer der Kerk bevestigd moeten worden door den zin der letter des Woords, en datgene der Leer wat niet vanuit den zin van de letter des Woords bevestigd is, heeft niet macht. Het leerstellige, bevestigd door den zin der letter ten aanzien van het echte ware, dit heeft macht; de aanschijn van het Goddelijk Ware heeft ook macht, maar minder, zooals het met het echte ware kan samenstemmen; doch de vervalschte zin der letter des Woords heeft geen macht; hij sluit den Hemel toe en opent den Hemel niet.

18. Over den geestelijken zin

Niemand kan den geestelijken zin zien tenzij vanuit de Leer van het echte ware; vanuit deze kan de geestelijke zin worden gezien, wanneer er eenige wetenschap van de overeenstemmingen is; en hij die in een valsche leer is, kan niet iets van den geestelijken zin zien; hij trekt en leidt de overeenstemmingen die hij ziet, tot de valsche dingen zijner leer; daarom kan hij nog meer het Woord vervalschen. Daarom is de waarlijk geestelijke zin des Woords uit den alleenen Heer. Dit is de oorzaak dat het niet is geoorloofd aan iemand in de natuurlijke wereld, noch in de geestelijke wereld, om den geestelijken zin des Woords vanuit den zin der letter daarvan na te vorschen tenzij hij geheel en al in de Leer van het Goddelijk ware is, en in verlichting uit den Heer. Daarom kan vanuit de Leer van het Goddelijk ware, bevestigd vanuit den zin der letter des Woords, de geestelijke zin worden gezien; maar nooit kan de Leer het eerst gezien worden vanuit den geestelijken zin. Valsche dingen denkt hij die bij zichzelf zegt: Ik weet verscheidene overeenstemmingen, ik kan de ware leer van het Goddelijke Woord weten, de geestelijke zin zal mij die leeren. Dit kan niet geschieden; maar laat hij, als gezegd, bij zichzelf zeggen: Ik weet de Leer van het Goddelijk ware; nu kan ik den geestelijken zin zien, zoo ik slechts de overeenstemmingen weet; maar nochtans moet dit zijn in verlichting uit den Heer, omdat de geestelijke zin het Goddelijk Ware zelf in zijn licht is, en verstaan wordt onder de heerlijkheid, en de zin der letter onder de wolken in de plaatsen in het Woord waar daarover wordt gehandeld. Dat er een geestelijke zin in het Woord is, worde bevestigd door tien plaatsen in het profetische Woord, voorts in de Evangelisten, en ook in de Apocalypse, welke plaatsen mogen worden aangevoerd, en getoond worde dat zij niet iets zouden zijn zonder den geestelijken zin.

Over het Woord.

22. Het is beter dat de mensch het Woord verstaat volgens de letter, in zeer vele plaatsen. Als bijvoorbeeld de dingen die de Heer zegt over steden, over de opeenvolgende staten der Kerk, in de profetische dingen op vele plaatsen, als over Tyrus, in de Apocalypse, over het paradijs; de oorzaak is omdat dan de Engelen in den geestelijken zin zijn bij den mensch.

Over het Woord.

23. Over het huwelijk van het goede en het ware in het Woord verschillende dingen, en het worde getoond vanuit plaatsen aldaar. 2. Dat er hoofdstukken en uitdrukkingen zijn, eigenlijk tot het goede en tot het ware behoorend. 3. Wanneer tot het hemelsch goede en ware, als waar gehandeld wordt over de Joden, en tot het geestelijk goede en ware, als waar gehandeld wordt over Israëel. 4. Dat elk willekeurig hoofdstuk betrekking heeft op één gezelschap, en verscheidene op alle. 5. Dat er in sommige plaatsen een zin is vanuit de alleene letters, waarover. 6. Dat getallen en namen van personen en plaatsen dingen beteekenen; over voorbeelden.

Over het Woord.

24. Zij hebben het Woord in het geestelijk Rijk in de hoogere streek daarvan zoo geschreven dat het uit den inzichtsvolle aanhoudend inzichtsvoller verstaan kan worden, doch uit den eenvoudige eenvoudig; in één woord, waarin innerlijker en innerlijker geschreven inzicht te voorschijn treedt; dit geschiedt door verschillende punctueeringen boven de letters; wanneer de punctueeringen aandoeningen beteekenen, drukken de reeksen van punctueeringen de innerlijke dingen van het inzicht bij voortduur uit voor de meer inzichtsvollen. Dit Woord werd door mij gezien, iets werd gezien. — Iets ook werd gezien in dat Woord van het hemelsch Rijk waarin nog meer arcana aangeduid zijn, maar door verschillende boogjes en kringen boven en tusschen de letters, welke aan het hemelsch Rijk eigen zijn. Deze arcana zijn zeer transcendent; zij kunnen ook niet door den Engel van het geestelijk Rijk begrepen, ja zelfs ook niet gedacht worden; daarom is hun gezegd dat zij niet kunnen naderen tot de wijsheid der Engelen van het hemelsch Rijk, zooals ook zij die in de natuurlijke sfeer zijn, niet kunnen naderen tot het inzicht der Engelen van het geestelijk Rijk; dit is geheel en al transcendent; dit werd meermalen bevonden. Uit ondervinding stond het voor mij vast dat het inzicht der Engelen van het geestelijk Rijk onuitsprekelijk en onbegrijpelijk is voor hen die in het natuurlijk Rijk zijn, en dat de wijsheid der Engelen van het hemelsch Rijk onbegrijpelijk en onuitsprekelijk is voor hen die in het geestelijk Rijk zijn. Doch wat de Goddelijke Wijsheid des Heeren aangaat, deze gaat zoozeer alle wijsheid te boven, dat er niet een verhouding bestaat, want alle inzicht en wijsheid der Engelen is eindig, de Goddelijke echter des Heeren is oneindig, en er bestaat niet een verhouding van het eindige en het oneindige; het inzicht en de wijsheid der Engelen is eindig omdat de Engelen opnemenden zijn, en alle opnemende dingen zijn geschapen, ook eindig.

Over het Woord.

26. ²⁾ Het werd nagevorsch't hoe de geestelijke Engelen de woorden van hun spraak uitdrukken, en het werd bevonden dat zij ze uitdrukken of uitspreken volgens de voorstellingen en vanuit de voorstellingen der dingen die zij beteekenen, zooals wanneer zij paard en wagen uitdrukken of uitspreken, dan drukken zij die uit door een woord dat beteekent, zooals paard vanuit de voorstellingen van het verstand, en wagen vanuit de voorstellingen van de Leer vanuit het Woord; en evenzoo de overige dingen; zoodat zij spreken vanuit overeenstemmingen over de dingen die zij zien eender als de menschen; in één woord, zij leggen aan die dingen namen op vanuit overeenstemming. Het werd hun derhalve nu ontdekt dat zij overeenstemmingen in de woorden hunner spraak hebben; dit wisten zij eerder ook niet; maar het werd ontdekt hierdoor: zij onderzochten bij mij, in het natuurlijke, hun voorstellingen aangaande die dingen in den geestelijken staat; in één woord, de woorden der spraak van hun taal zijn alle gevormd vanuit overeenstemmingen.

Onderzocht werd hoe zij schrijven, paarden aan een wagen gespannen; zij zeiden dat zij slechts 1 schrijven, en dat deze letter dit uitdrukt; toen werd onderzocht hoe zij schrijven, verstand van de Leer; zij zeiden evenzoo door 1, maar dat zij dan in een hoogere denking zijn. Hieruit bleek ook dat de woorden van hun taal overeenstemmingen in zijn; maar weinigen vanuit hen hadden aandacht daaraan geschonken, zooals weinigen in deze wereld aan het geestelijk licht, wanneer gezegd wordt het licht van het verstand, voorts illuminatie en illustratie; en aan het geestelijk vuur of de geestelijke warmte, wanneer er iets gezegd wordt over het hemelsch vuur zooals dat wat de harten ontsteekt, niet wetende dat het vuur en de warmte daaruit overeenstemt met de liefde, die des harten is, dat is, met den wil, en het licht met de waarheid, die des verstands is.

2 N. 25 ontbreekt.

